

Świętokrzyskie

TOP

Atrakcje / Attractions

NATURE MONUMENTS MUSEUMS HISTORIC SMALL TOWNS CASTLES ATRAKCJE DLA DZIECI PALACES NATURE RESERVES ENTERTAINMENT WATER RESERVOIRS

Europejskie Centrum Bajki w Pacanowie
European Fairy Tale Centre in Pacanów

Kielce - Rezerwat Kadzielnia
Kielce - Kadzielnia Reserve

Regionalne Centrum Naukowo-Technologiczne w Podzamczu
Regional Science and Technology Centre in Podzamcze

Zamek Krzyżtopór w Ujeździe
Krzyżtopór Castle in Ujazd

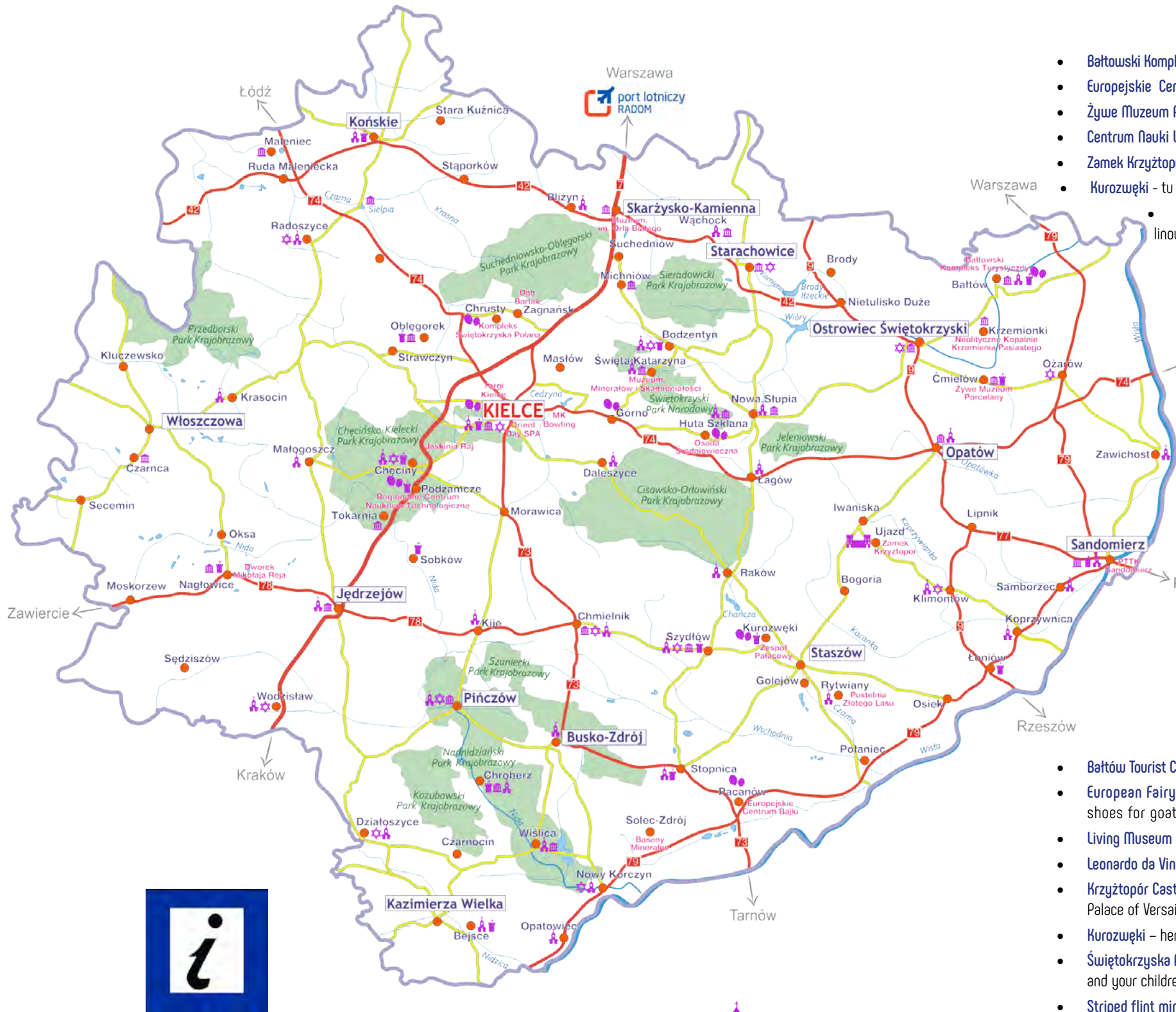

Muzeum im. Orła Białego w Skarżysku-Kamiennej
White Eagle Museum in Skarżysko-Kamienna

Muzeum Mineralów i Skamieniałości w Świętej Katarzynie
Museum of Minerals and Fossils in Święta Katarzyna

Regionalne Centrum Informacji Turystycznej w Kielcach
Regional Tourist Information Centre
ul Sienkiewicza 29 (Plac Artystów)
tel. + 48 41 361 80 57

Godziny otwarcia Regionalnego Centrum Informacji Turystycznej:
poniedziałek – piątek: 9:00 – 17:00; sobota: maj – wrzesień 9:00 – 17:00;
październik – kwiecień 8:00 – 16:00; niedziela: lipiec – sierpień 9:00 – 17:00

Opening hours of the Regional Tourist Information Centre in Kielce:
Monday – Friday: 9:00 AM – 5:00 PM; Saturday: May – September 9:00 AM – 5:00 PM; October – April 8:00 AM – 4:00 PM; Sunday: July – August 9:00 AM – 5:00 PM

- zabytkowy kościół
- muzeum
- zamek / pałac / dwór
- pamiątki kultury żydowskie
- atrakcje dla dzieci

Świętokrzyskie TOP Atrakcje

- Bałtowski Kompleks Turystyczny** – tu nie tylko przeniesiesz się do świata dinozaurów, ale przeżyjesz również niezapomnianą przygodę w parku rozrywki.
- Europejskie Centrum Bajki w Pacanowie** – tu spotkasz się z Koziołkiem Matołkiem i bajkową wróżką.
- Żywe Muzeum Porcelany** – tu poznasz skomplikowany proces wyrobu porcelany, uczestnicząc w warsztatach ceramicznych.
- Centrum Nauki Leonardo da Vinci w Podzamczu** – tu odkryjesz tajniki nauki, jednocześnie świetnie się przy tym bawiąc.
- Zamek Krzyżtopór w Ujeździe** – będziesz podziwiać monumentalne ruiny zamku – największej rezydencji pałacowej w Europie do czasu wybudowania Wersalu.
- Kurozwęki** – tu staniesz oko w oko ze stadem bizonów, odwiedzisz Pałac Popielów i spróbujesz odnaleźć drogę w labiryncie kukurydzy.
- Kompleks Świętokrzyska Polana** – tu w jednym miejscu zobaczysz najważniejsze zabytki regionu w miniaturze, odwiedzisz oceanarium, park linowy, a Twoje dzieci spędzą czas w krainie zabawy.
  - Kopalnie krzemienia pasiastego w Krzemionkach** – tu zobaczysz jak wyglądał świat górników krzemienia sprzed 5000 lat.
  - Muzeum Minerali i Skamieniałości w Świętej Katarzynie** – poznasz tajemnice klejnotów i odkryjesz piękno kamieni z całego świata.
  - Osada Średniowieczna w Hucie Szklanej** – tu cofniesz się w czasie o kilka stuleci, odwiedzając między innymi tkaczkę, zielarkę, kowala i szewca.
  - Pustelnia Złotego Lasu w Rytwianach** – tu odpoczniesz w atmosferze ciszy i piękna otaczającej przyrody, smacznej, domowej kuchni oraz pomocy terapeutycznej i duchowej.
  - Sandomierz** – tu z pewnością spędzisz cały dzień odwiedzając wąwóz Królowej Jadwigi, Zamek Królewski, Park Piszczele, i piękny rynek. Udasz się w rejs statkiem po Wiśle, poczujesz unoszący się w powietrzu zapach róż z Gór Pieprzowych, a może nawet spotkasz jadącego na rowerze Ojca Mateusza? Zwiedzając miasto, skorzystaj z profesjonalnej oferty **PTTK Sandomierz**.
  - Dworek Mikołaja Reja w Nagłowicach** – tu zobaczysz wystawę przedstawiającą życie i dorobek „ojca literatury polskiej”.
  - Muzeum im. Orła Białego w Skarżysku-Kamiennie** – tu zobaczysz eksponaty z II wojny światowej oraz wyposażenie i umundurowanie żołnierzy Wojska Polskiego z okresu kampanii wrześniowej.
  - Baseny Mineralne w Solcu-Zdroju** – skorzystasz tu z kąpeli solankowo-siarczkowych, hydromasaży, zjeżdżalni, a także z sauny, zabiegów SPA i masaży.
    - Orient Day SPA w Kielcach** – tu w centrum Kielc odkryjesz prawdziwą magię SPA, dzięki zabiegom relaksacyjnym i odmładzającym.
    - Centrum rozrywki MK Bowling w Kielcach** – tu spotkasz się z przyjaciółmi i zagrasz w kręgle i bilard.
    - Targi Kielce** – tu zaczerpniesz inspiracji, by wreszcie zrealizować swoje wielkie biznesowe plany.

Świętokrzyskie TOP Attractions

- Baltów Tourist Complex** – here you will not only be transported to the world of dinosaurs, but also experience an unforgettable adventure in an amusement park.
- European Fairy Tale Centre in Pacanów** – here you will meet Koziołek Matołek (Matołek the Billy-Goat, who wanted to find Pacanów, thinking that shoes for goats were made in this town) and the fairy godmother.
- Living Museum of Porcelain** – here you will learn more about the complex porcelain production process by participating in a pottery workshop.
- Leonardo da Vinci Science Centre in Podzamcze Chęcińskie** – here you will discover the secrets of science and have a great time.
- Krzyżtopór Castle in Ujazd** – you will admire monumental ruins of the castle – which was the biggest palace mansion in Europe until the construction of the Palace of Versailles.
- Kurozwęki** – here you will stand face to face with a herd of bison, visit the Popiel family's palace and try to find your way through a corn maze.
- Świętokrzyska Polana Complex** – here you will see the most important monuments of the region in miniature in one place, visit an oceanarium and a rope park, and your children will spend their time in a land of entertainment.
- Striped flint mines in Krzemionki** – here you will see what the world of flint miners looked like 5,000 years ago.
- Museum of Minerals and Fossils in Święta Katarzyna** – you will learn the secrets of the origin of crystals and discover the beauty of stones from around the world.
- Medieval Settlement in Huta Szklana** – here you will go back a few centuries in time, paying a visit to a number of craftspeople, including a weaver, a herbalist, a blacksmith and a shoemaker.
- Golden Forest Hermitage in Rytwiany** – here you will rest in the atmosphere of silence and beauty of the surrounding nature, enjoy delicious home-made meals, and benefit from therapeutic and spiritual support.
- Sandomierz** – you will certainly spend the whole day here, visiting Queen Jadwiga's Ravine, the Royal Castle, Piszczele Park and the beautiful market square. You will take a cruise down the Vistula, smell the scent of roses from the Pepper Mountains wafting through the air, or maybe even meet Father Mateusz riding a bike? When sightseeing in the city, you can take advantage of the professional offer of the **Polish Tourist and Sightseeing Society (PTTK)** in Sandomierz.
- Mikołaj Rej's Manor House in Nagłowice** – here you will see an exhibition presenting the life and works of the "father of Polish literature".
- White Eagle Museum in Skarżysko-Kamienna** – here you will see exhibits from World War II and the equipment and armament of soldiers of the Polish Army from the period of the September Campaign.
- Mineral Pools in Solec-Zdrój** – here you can take advantage of brine & sulphide baths, whirlpool baths, a water slide, a sauna, spa treatments and massages.
- Orient Day SPA in Kielce** – here, in the centre of Kielce, you will discover the true magic of SPA thanks to relaxation and rejuvenation treatments.
- MK Bowling Centre in Kielce** – here you can meet your friends and bowl or play billiards.
- Kielce Trade Fairs** – here you will find inspirations to fulfil your great business plans at last

Kielce

Wzgórze Zamkowe

W budynkach zajmowanych obecnie przez instytucje Wzgórza Zamkowego od 1826 roku do lat 70. XX wieku funkcjonowało więzienie. Dziś o historii tych obiektów przypomina Ośrodek Myśli Patriotycznej i Obywatelskiej – miejsce stałej, interaktywnej ekspozycji historycznej. Ośrodek to także przestrzeń do edukacji, wychowania obywatelskiego, dyskusji i definiowania polskiego patriotyzmu. Druga instytucja to Institute of Design Kielce – nowoczesny ośrodek wzornictwa, który poprzez własne działania twórcze oraz współpracę z innymi ośrodkami designu kształtuje wrażliwość artystyczną artystów, mieszkańców i turystów.

Castle Hill

The buildings that are currently occupied by the Castle Hill institutions were used as a prison from 1826 till the 1970s. Today, the history of these buildings is recalled by the Centre for Patriotic and Civic Thought, the site of a permanent interactive historical exhibition. The Centre also provides space for education (including citizenship education), discussion and the definition of Polish patriotism. The second institution is the Institute of Design Kielce – a modern design centre that shapes the artistic sensitivity of artists, inhabitants and tourists through its own creative activity and co-operation with other design centres.

Wzgórze Zamkowe / Castle Hill
ul. Zamkowa 3, 25-009 Kielce
tel. +48 41 367 68 01
www.zamkowa3.pl

Pałac Biskupów Krakowskich

Palace of the Kraków Bishops

Pałac, należący niegdyś do biskupów krakowskich, ufundowany w latach 1637-1644, jest obecnie siedzibą Muzeum Narodowego w Kielcach. To najlepiej zachowany obiekt architektoniczny w Polsce z czasów dynastii Wazów. W salach na piętrze zachowały się oryginalne wnętrza, stropy ramowe malowidła na stropach i fryzy malowane na ścianach. Na tyłach rezydencji odtworzono ogród włoski z XVII-wiecznym układem kwatrowym. Muzeum posiada ekspozycje stałe: zabytkowe wnętrza z XVII i XVIII wieku, Dawne uzbrojenie europejskie i wschodnie, Sanktuarium Marszałka Józefa Piłsudskiego, Galerię malarstwa polskiego i sztuki zdobniczej z płótnami m.in. Kossaka, Brandta, Chełmońskiego i Malczewskiego.

Founded in the years 1637-1644 and formerly owned by the Kraków bishops, the palace is home to the National Museum in Kielce today. It is the best preserved architectural gem in Poland from the times of the Vasa dynasty. Original interiors, beam ceilings, paintings on ceilings and friezes painted on walls have survived in rooms on the first floor. An Italian garden with a 17th-century square arrangement was recreated at the back of the mansion. The museum has a number of permanent exhibitions: Historic interiors from the 17th and 18th century, Former European and Eastern armaments, the Shrine of Marshal Józef Piłsudski, a Gallery of Polish painting and decorative art with masterpieces by Kossak, Brandt, Chełmoński, Malczewski and other painters.

Muzeum Narodowe / National Museum
pl. Zamkowy 1, 25-010 Kielce
tel. +48 41 344 23 18, + 48 41 344 40 14
www.mnki.pl

Bazylika Katedralna

W 1171 roku biskup Gedeon ufundował na Wzgórzu Zamkowym kolegiatę pod wezwaniem Wniebowzięcia NMP. Po licznych przebudowach i rozbudowach kościół przyjął wygląd wczesnobarokowej, trójnawowej bazyliki. We wnętrzu warto zwrócić uwagę na gotycki tryptyk zwany łagiewnickim, przedstawiający koronację Matki Bożej oraz postacie świętych Wojciecha i Stanisława. Interesująca jest galenowa płaskorzeźba Marii Panny oraz barokowy ołtarz główny według projektu Fontany. We wnętrzu bazyliki znajduje się również słynący łaskami obraz Matki Boskiej łaskawej Kieleckiej z Dzieciątkiem.

Cathedral Basilica

In 1171, bishop Gedeon founded a collegiate church of the Ascension of the Blessed Virgin Mary on Castle Hill. After numerous alterations and expansions, the church eventually acquired its present-day shape of an early Baroque, three-nave basilica. Its interiors feature, among others, a Gothic triptych (called Łagiewnicki) representing the coronation of Our Lady and figures of St Adalbert and St Stanislaus. Also worth seeing are a bas-relief of the Virgin Mary made of galena and the Baroque main altarpiece designed by Jakub Fontana. There is also a highly venerated picture of Our Lady of Grace with the Holy Infant.

Katedra pw. Najświętszej Marii Panny /
Cathedral of the Blessed Virgin Mary
pl. Marii Panny 3, 25-013 Kielce
tel. + 48 41 344 63 07
www.katedra.opoka.org.pl

Kieleckie Centrum Kultury

Kieleckie Centrum Kultury to instytucja, mająca na swoim koncie wiele spektakularnych koncertów, oper, musicali i spektakli teatralnych. Jest organizatorem wielu przedsięwzięć o zasięgu ponadregionalnym oraz międzynarodowym. Każdego roku organizuje kilkaset wydarzeń artystycznych, w tym również przedsięwzięcia cykliczne. I tak od wielu lat z dużym sukcesem w Centrum organizowany jest Międzynarodowy Festiwal Muzyki Organowej i Sakralnej Anima Mundi, Międzynarodowy Konkurs dla Projektantów i Entuzjastów Mody Off Fashion, Festiwal Form Dokumentalnych NURT czy też Festiwal Jazzowy Memorial to Miles.

Kielce Culture Centre

The Kielce Culture Centre is an institution where many spectacular music concerts, operas, musicals and theatrical performances have been held. It has organised many projects on a supracultural and international scale. A few hundred artistic events, including cyclic projects, are held there every year. The highly successful events that have been organised in the Centre for years include the International Organ and Sacred Music Festival Anima Mundi, the International Competition for Fashion Designers and Enthusiasts Off Fashion, the Documentary Film Festival NURT, or the Jazz Festival Memorial to Miles.

Kieleckie Centrum Kultury / Kielce Culture Centre
pl. Moniuszki 2 b, 25-334 Kielce
tel. +48 41 344 40 32, www.kck.com.pl

Filharmonia Świętokrzyska

Filharmonia Świętokrzyska im. Oskara Kolberga to jedyna tego typu placówka w całym regionie świętokrzyskim. Jest głównym organizatorem koncertów symfonicznych, kameralnych, recitali oraz innych form prezentacji utworów muzycznych. Propaguje polską i zagraniczną twórczość muzyczną, prezentuje dorobek kompozytorów klasycznych oraz artystów współczesnych, których sztuki wcześniej były niewykonywane lub były wykonywane bardzo rzadko, patronuje amatorskiemu ruchowi muzycznemu oraz uczestniczy w edukacji muzycznej dzieci i młodzieży poprzez koncerty i audycje muzyczne, odbywające się w szkołach.

Świętokrzyska Philharmonic

The Oskar Kolberg Świętokrzyska Philharmonic is the only institution of this kind in the Świętokrzyski Region. It is the main organiser of symphony and chamber music concerts, recitals and other forms of presentation of musical works. The Philharmonic promotes Polish and foreign musical works, presents the output of classical composers and contemporary artists whose works have rarely or never been performed so far, acts as a patron of amateur music activity and participates in the musical education of children and young people through concerts and music programmes held in schools.

Filharmonia Świętokrzyska im. O. Kolberga /
Oskar Kolberg Świętokrzyska Philharmonic
ul. Żeromskiego 12, 25-369 Kielce
tel. +48 41 368 05 01, + 48 365 54 83,
www.filharmonia.kielce.com.pl

Karczówka

Karczówka to malownicze wzgórze, na szczycie którego znajduje się piękny pobenedyktynski klasztor z XVII wieku. Wewnątrz świątyni na szczególną uwagę zasługuje kaplica św. Barbary z interesującą barokową rzeźbą patronki górników w ołtarzu, wykonaną w 1664 roku z bryły galeny, czyli rudy ołowiu, wydobytej nieopodal Karczówki.

Karczówka is a picturesque hill topped with a beautiful former Bernardine monastery dating back to the 17th century. Inside the monastery, it is particularly worth seeing St Barbara's Chapel with an interesting Baroque sculpture representing the patroness of miners. It was hewn out of a lump of galena (lead ore) extracted near Karczówka.

Klasztor na Karczówce / Monastery on Karczówka
ul. Karczówka Klasztor 1, 25-602 Kielce
tel. +48 41 345 05 38, www.karczowka.com

Centrum rozrywki MK Bowling

Centrum rozrywki MK Bowling to połączenie profesjonalnej 12-to-rowej kręgielni z klubem muzycznym Kosmos. Jest to miejsce dla ludzi w każdym wieku. Organizacja imprez na każdą okoliczność jest w naszym lokalu dużo prostsza.

Atutem jest serwowana przez nas włoska pizza z pieca opalanego drewnem, robiona na zewnętrznym stanowisku pizzera od razu przy klientach. Włoska pizza robiona jest wyłącznie z oryginalnych składników, które sprowadzamy z różnych zakątków Włoch. Obiekt jest otwarty 7 dni w tygodniu.

MK Bowling Entertainment Centre

MK Bowling Entertainment Centre is a combination of a professional 12-lane bowling alley and the Kosmos music club. It is a place for people of every age. It is very simple to organise an event for any occasion with us.

Our strong point is our Italian pizza served from a wood-burning stove, which is prepared on the pizza maker's external stand immediately in the presence of customers. It contains only original ingredients that we import from various corners of Italy. We are open 7 days a week.

MK Bowling w Galerii Echo (POZIOM +2) /
MK Bowling in Galeria Echo (LEVEL +2)
ul. Świętokrzyska 20, 25-406 Kielce
tel. rezerwacja / booking: +48 41 240 50 31
tel. biuro / office: +48 41 240 50 30
biuro.kielce@mkbowling.pl

Rezerwat Kadzielnia

Kadzielnia Reserve

380 mln lat temu obszar Kadzielni znajdował się w ciepłym morzu. Tutejsze skały zawierają bogatą, często pokruszoną faunę kopalną, reprezentowaną przez koralowce, kopalne jamochłony (stromatopory i amfipory), liliowce, ramienionogi, ślimaki, głowonogi i ryby pancerne. Niektóre z gatunków po raz pierwszy zostały znalezione na Kadzielni, co jeszcze bardziej rozślawiło to miejsce, stawiając je w szeregu najważniejszych pod względem edukacyjnym stanowisk w Polsce. Odkryto tu 14 jaskiń, z których najdłuższa ma 140 metrów długości. W 2012 r. zakończono prace, mające na celu połączenie trzech jaskiń – Prochowni, Szczeliny i Wschodniej oraz utworzono podziemną trasę turystyczną. Wyjątkowości tego miejsca dopełnia nowoczesny amfiteatr, bardzo ciekawie wkomponowany w skalne otoczenie, jedyny taki w Polsce.

380 million years ago, the Kadzielnia area was submerged in a warm sea. The local rocks contain a rich, often broken fossil fauna represented by corals, fossil coelenterates (Stromatoporoidea and Amphipora), crinoids, brachiopods, gastropods, cephalopods, and armoured fish. Some of the species were found in Kadzielnia for the first time, which made this place even more famous, placing it among the most important educational sites in Poland. 14 caves have been discovered here, the longest of them being 140 m long. In 2012, works on the connection of three caves – Prochownia, Szczelina and Wschodnia – were completed and an underground tourist route was created. The exceptional character of this place is supplemented by a modern amphitheatre; integrated into the rocky environment in a very interesting way, it is the only venue of this kind in Poland.

Centrum Geoedukacji

Centrum Geoedukacji wraz z Rezerwatem Wietrznia im. Zbigniewa Rubinowskiego to miejsce, w którym poprzez przygodę i zabawę można „poczuć – dotknąć – zrozumieć” niezwykłą historię Ziemi zapisaną w skałach i skamieniałościach. W Centrum można zobaczyć rekonstrukcję dna dewońskiego morza z niezwykłymi organizmami, które je zamieszkiwały, spotkać się oko w oko z największym drapieżcą dewońskiego morza – rybą pancerną oraz udać się w niezwykłą podróż do wnętrza Ziemi za pomocą kapsuły-symulatora.

Centrum Geoedukacji / Geoeducation Centre, ul. Daleszycka 21, Kielce
tel. +48 41 242 14 96
www.centrum-geoedukacji.pl

Muzeum Zabawek i Zabawy

Najcenniejszą część zbiorów tego muzeum stanowią zabawki historyczne, w tym lalki z przełomu XIX/XX wieku oraz XIX-wieczne żołnierzyki ołowiane, niemiecka miniaturowa maszyna do szycia, rzutnik na szklane przezroczą, pokoiki dla lalek, zagraniczne i polskie klocki. Najstarszym eksponatem jest niemiecka lalka woskowa z końca XVIII wieku. Placówka posiada również interesujące wystawy stałe, takie jak: Popołudniowa herbata, Na babcinym strychu czy Misie w lesie.

Museum of Toys and Play

The most precious items in this museum are historic toys, including dolls made at the turn of the 20th century and lead toy soldiers from the 19th century, a German miniature sewing machine, a projector for slides, rooms for dolls, and Polish and foreign blocks. The oldest exhibit is a German wax doll from the end of the 18th century. Apart from that, you can see a number of interesting permanent exhibitions, such as: 'Afternoon Tea', 'In Grandma's Attic' or 'Teddy Bears in the Forest'.

Muzeum Zabawek i Zabawy / Museum of Toys and Play
pl. Wolności 2, 25 – 367 Kielce, tel. +48 41 34 337 00
www.muzeumzabawek.eu

Energetyczne Centrum Nauki

Energetyczne Centrum Nauki to miejsce, którego celem jest popularyzacja nauki poprzez zabawę i eksperymentowanie. To przestrzeń przygotowana dla wszystkich, niezależnie od wieku. W skład ECN wchodzi:

- Wystawa Energia - ekspozycja składa się z 28 interaktywnych stanowisk, przeznaczonych do samodzielnego eksperymentowania. Znajduje się tutaj między innymi potężny, ważący ponad 750 kg kołowrót. To urządzenie nawiązujące formą do kombajnu górniczego, ale napędzane siłą ludzkich mięśni.
- Laboratorium Generator Mocy jest połączeniem pracowni chemicznej, fizycznej i biologicznej, w której pod okiem specjalistów prowadzonych jest wiele naukowych eksperymentów.
- Kino 3D - tu prezentowane są wyjątkowe filmy. Odbývają się tutaj także spotkania i wykłady, kameralne konferencje oraz pokazy, a także projekcje na dużym ekranie w technologii 3D.

Częścią ECN jest również Energetyczny Ogród Doświadczeń, w którym znajdują się: siłownia dla spragnionych ćwiczeń i wyzwań ruchowych, zjeżdżalnie wykorzystujące różnice poziomów terenu, trampolina oraz karuzela napędzana w zupełnie nietypowy sposób.

Energy Science Centre

The Energy Science Centre is aimed at popularising science through fun and experiments. This space is open to everyone regardless of age. The ESC features:

- an Energy Exhibition consisting of 28 interactive stands intended for carrying out independent experiments. It contains, among others, a massive wheel and axle weighing more than 750 kg. The shape of this device resembles a combined cutter loader, but it is powered by human muscles.
- a "Power Generator" Laboratory is the combination of a chemical, physical and biological laboratory, where many scientific experiments are carried out under specialists' supervision.
- a 3D cinema where exceptional films are presented. Apart from that, meetings, lectures, small conferences, presentations and big screen projections in 3D technology are organised here.

Another part of the ESC is the Energy Garden containing a bodybuilding gym for those who want exercise and physical challenges, slides making use of land level differences, a springboard and a carousel driven in a completely unusual manner.

Energetyczne Centrum Nauki / Energy Science Centre
Kielecki Park Technologiczny / Kielce Technology Park
ul. Olszewskiego 6 (budynek SKYC INC.) 2 piętro, Kielce
tel. +48 41 278 72 50, www.ecn.kielce.pl

Orient Day SPA w Kielcach

Wybierając się na odpoczynek w Góry Świętokrzyskie, skorzystaj z relaksujących zabiegów w Orient Day SPA. Na krótki wypad polecamy masaże, zabiegi na ciało, kąpiele, a przede wszystkim cudowny rytuał hammam, który ma działanie odprężające i odmładzające. Dla szukających natychmiastowych efektów, Orient Day SPA oferuje zabiegi regeneracji skóry laserem frakcyjnym Emerge oraz laserowe zamykanie naczynek. W wyjątkowych, marokańskich wnętrzach, w atmosferze ciszy i spokoju skoncentrujemy się wyłącznie na Tobie i Twoich potrzebach. W naszym SPA wyciszysz się oraz zadbasz o siły vitalne.

Oferujemy:

- zabiegi SPA: masaże, zabiegi na ciało, rytuał hammam, peelingi, endermologia LPG, kąpiele, sauny.
- kosmetyka: profesjonalne zabiegi na twarz, manicure i pedicure, mikrodermabrazja, makijaż.
- medical SPA: laserowe usuwanie owłosienia LightSheer Duet, laserowe zamykanie naczynek, fotoodmładzanie IPL, regeneracja skóry laserem frakcyjnym Emerge oraz zabiegi z użyciem fal radiowych (RF).

Zarezerwuj termin na www.orientdayspa/versum.com

Orient Day SPA
ul. Zagórska 18a, 25-355 Kielce
tel.: +48 41 368 33 81, kom.: +48 792 373 480
spa@orientdayspa.pl, www.orientdayspa.pl
www.facebook.com/OrientDaySPA

Orient Day SPA in Kielce

When planning a trip to the Świętokrzyskie Mountains, a relaxing treatment at Orient Day SPA is a must. For a short visit, we recommend massages, body treatments, baths, and above all the wonderful hammam ritual, which has a relaxing and rejuvenating effect. For those looking for immediate effects, Orient Day SPA offers skin regeneration treatments with the Emerge fractional laser and laser closing of enlarged veins. In unique, Moroccan interiors, in an atmosphere of peace and quiet, we will concentrate exclusively on you and your needs. At our SPA, you can chill out and restore your vital powers.

We offer:

- SPA treatments: massages, body treatments, hammam ritual, peeling, LPG endermology, baths, saunas
- Cosmetology: professional facial treatments, manicure and pedicure, microdermabrasion, make-up
- Medical SPA: laser hair removal with LightSheer Duet, laser closing of enlarged veins, IPL rejuvenation, skin regeneration with fractional laser Emerge, and radiofrequency treatments.

Targi Kielce Kalendarz pełen ciekawości

Kierunek Kielce. I co dalej? Dlaczego w swoich biznesowych planach warto wziąć pod uwagę 200-tysięczne miasto na południu Polski? Argument jest jeden, a nazywa się Targi Kielce, gdzie wszystko zaczyna się od spotkania. W 2016 roku 248.452 osób w Kielcach, podczas wydarzeń organizowanych w kieleckim ośrodku wystawienniczym szukało produktów, możliwości współpracy, pomysłu na biznes czy rozrywki. W nowoczesnych salach Centrum Kongresowego Targów Kielce odbywało się wiele ważnych dla gospodarki i świata kultury wydarzeń, między innymi wręczenie Medalu Papieskiej Rady ds. Kultury Per Artem Ad Deum, Gala Defender w ramach Międzynarodowego Salonu Przemysłu Obronnego, Zjazd Diabetologów, Kongres Medycyny Rodzinnej, Noworoczny Koncert Kolęd i Pastoralek, konferencja stomatologów, ginekologów, fizjoterapeutów, Zjazd Fizyków, spotkania leśników, finansistów, premiery produktów, szkolenia firmowe, spotkania jubileuszowe i wiele innych. Kalendarz Targów Kielce daje wiele okazji do spotkania w ramach ponad 75 wydarzeń targowych oraz blisko 700 kongresów i konferencji rocznic.

Targi Kielce Exhibition and Congress Centre A calendar full of curiosity

Direction: Kielce. What next? Why is it worth taking a city with 200,000 inhabitants in southern Poland into consideration in your business plans? Only one argument is necessary: Kielce Trade Fairs, where everything starts with a meeting.

In 2016, during events organised in Targi Kielce Exhibition and Congress Centre 248,452 people in Kielce looked for products, co-operation opportunities, ideas for business, or entertainment. The modern rooms of Targi Kielce Exhibition and Congress Centre have hosted many events of high importance for economy and culture, including the awarding of the Medal of the Papal Culture Council "Per Artem Ad Deum", the Defender Gala as a part of the International Defence Industry Exhibition, the Convention of Diabetologists, the Family Medicine Congress, the New Year's Concert of Christmas Carols and Songs, conferences of dentists, gynaecologists, and physiotherapists, the Convention of Physicians, meetings of foresters and financiers, company training courses, product premieres, anniversary meetings, and many others. The calendar of Targi Kielce Exhibition and Congress Centre offers, includes many opportunities to meet at almost 75 fair events and nearly 700 congresses and conferences a year.

Targi Kielce / Targi Kielce Exhibition and Congress Centre
ul. Zakładowa 1, 25-672 Kielce, tel. +48 41 365 12 22
biuro@targikielce.pl, centrum@targikielce.pl
www.targikielce.pl, www.kielcekonferencje.pl

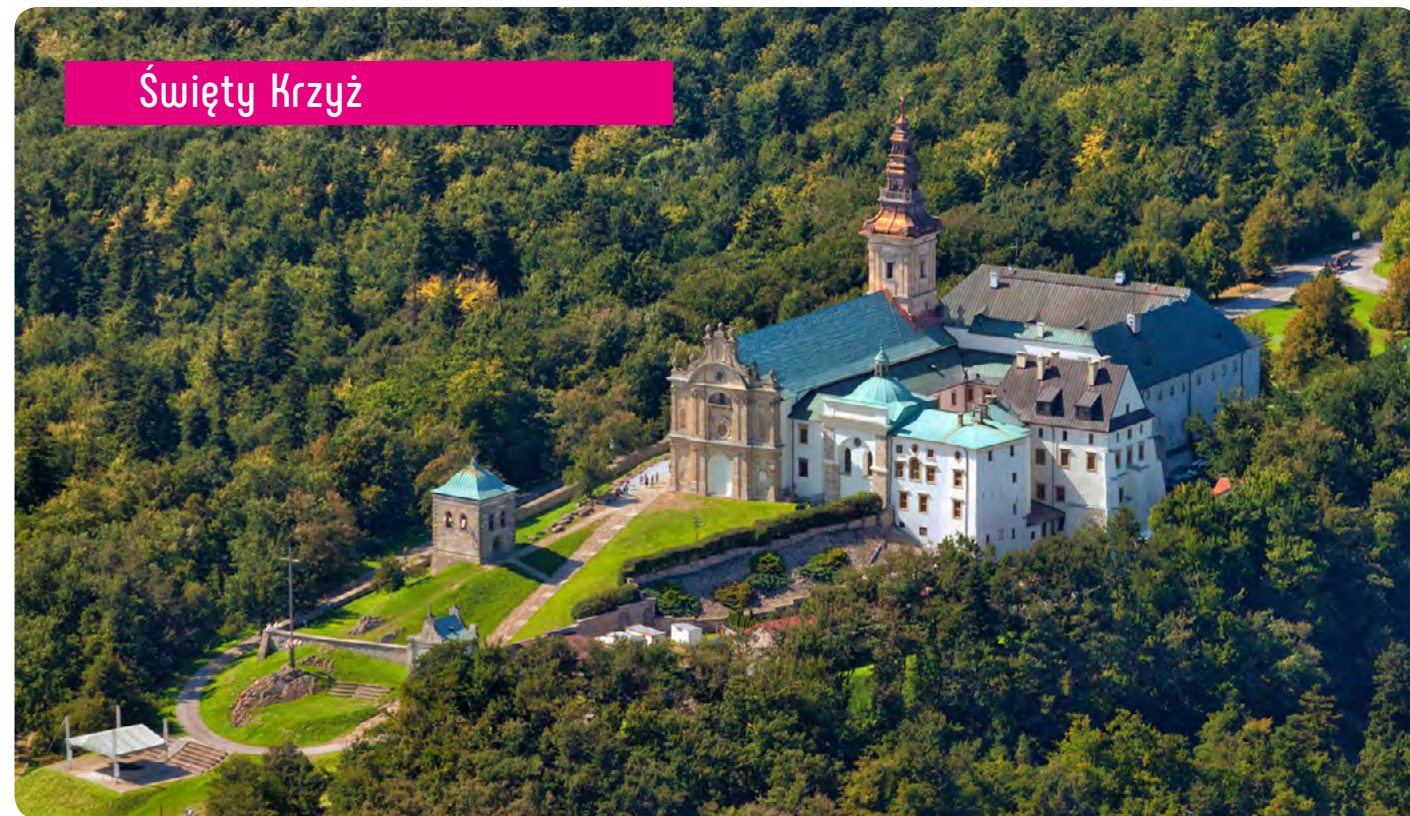
Góry Świętokrzyskie

Turystyczne centrum regionu stanowią Góry Świętokrzyskie – miejsce przez wielu kojarzone z rajdów pieszych i wycieczek szkolnych. Nazwa obszaru pochodzi od relikwii Drzewa Krzyża Świętego, które do dziś przechowywane są w klasztorze pobenedyktynskim na Łysej Górze. Góry Świętokrzyskie należą do najstarszych gór w Europie. W najwyższym punkcie osiągają wysokość 612 m n.p.m., zatem zdobycie nawet najwyższego szczytu, Łysicy, nie powinno przysporzyć trudności turystom niezaprawionym w turystyce pieszej, jak również dzieciom i seniorom. Na stosunkowo niewielkim obszarze występują tu skały i minerały obrazujące dzieje geologiczne Ziemi od kambru, dzięki czemu miejsce to chętnie odwiedzane jest przez geologów i amatorów geoturystyki.

The tourism centre of the region is the Świętokrzyskie Mountains – a place associated by many people with hiking trips and school excursions. The name of the area was taken from the Tree of the Holy Cross – the relics that have been kept in the former Benedictine monastery on Łysa Góra until today. The Świętokrzyskie Mountains are some of the oldest mountains in Europe. They reach 612 metres above sea level at their highest point, so even climbing the highest peak – Łysica – should not be difficult for less experienced hikers, as well as children and seniors. This place often attracts geologists and lovers of geotourism due to rocks and minerals occurring here within a relatively small area that reflect the geological history of the Earth from the Cambrian Period.

Święty Krzyż

Górę Łysiec – współcześnie znaną jako Święty Krzyż – przed wiekami szczególnie upodobały sobie czarownice. Podczas organizowanych przez nie sebatów odprawiane były tajemne gusła, trwała piekielna zabawa i tańce. O fakcie istnienia tam miejsca kultu pogańskiego świadczą pozostałości kamiennego wału kultowego z około VIII wieku, otaczającego szczyt góry. W dzisiejszych czasach Święty Krzyż to miejsce słynące z klasztoru pobenedyktynskiego oraz przechowywanych w nim Relikwii Drzewa Krzyża Świętego. Klasztor, będący obecnie pod opieką Misjonarzy Oblatów, szczyci się bogatą 1000-letnią historią. Przybywający tu turyści i pielgrzymi mogą zwiedzić klasycystyczny kościół z XVIII wieku oraz kaplicę Oleśnickich, w której znajduje się relikwiarz z częściami drzewa Krzyża Świętego, a w jej podziemiach – krypta grobowa. Warto obejrzeć Wystawę Misyjną Misjonarzy Oblatów Maryi Niepokalanej oraz zobaczyć ekspozycje w Muzeum Przyrodniczym Świętokrzyskiego Parku Narodowego.

Centuries ago, Mount Łysiec, known as Święty Krzyż, used to be a favourite meeting place of witches. According to folk tales, their sabbaths were accompanied by wizardry, hellish dances and games. The remains of a stone ring (circa 8th century) surrounding the mountain top testify to the existence of an important pagan place of worship. Today, Święty Krzyż is known for a former Benedictine monastery and the relics of the Tree of the Holy Cross kept there. At present, the 1000-year-old sanctuary of the Holy Cross serves as a monastery for the Oblate missionaries. Tourists and pilgrims can visit an 18th-century neoclassical church as well as the Oleśnicki family chapel with a reliquary containing fragments of the Holy Cross and with a burial crypt in its vault. The Exhibition of the Oblate Missionaries of Immaculate Mary and the exhibitions in the Natural Museum of the Świętokrzyski National Park are certainly worth a visit.

Święta Katarzyna

Święta Katarzyna to turystyczna miejscowość u stóp Łysicy, która wraz z pobliskimi miejscowościami: Bodzentynem, Nową Słupią i Bieliniem stanowi doskonałą bazę wypadową w Łysogóry. To właśnie tutaj w 1910 roku Aleksander Janowski uruchomił pierwsze w Górach Świętokrzyskich schronisko.

Będąc w Świętej Katarzynie warto zobaczyć klasztor Bernardynek i kościół Św. Katarzyny, kapliczkę Żeromskiego (Janikowskich) nazywaną tak z powodu widniejącego wewnątrz podpisu Stefana Żeromskiego z 1882 r., a także źródło i kapliczkę św. Franciszka oraz Galerię Minerali i Skamieniałości.

W pobliżu miejscowości znajdują się atrakcje, takie jak: **Park Rozrywki i Miniatur w Krajnie** i **Centrum Edukacyjne Szklany Dom – Dworek S. Żeromskiego w Ciekotach**.

Święta Katarzyna is a tourist village at the foot of Łysica that serves as a great starting point for a trip into the Łysogóry mountain range along with other nearby villages: Bodzentyn, Nowa Słupia and Bieliny. It was here that Aleksander Janowski established the first mountain shelter in the Świętokrzyskie Mountains in 1910.

If you plan to visit Święta Katarzyna, we recommend seeing the Bernardine monastery and St. Catherine's Church, the chapel of Żeromski (Janikowski family), which owes its name to Stefan Żeromski's signature put inside it in 1882, as well as the spring and chapel of St. Francis and the Gallery of Minerals and Fossils.

Near the village, there are also other attractions: **the Entertainment and Miniature Park in Krajna** and **the Glass House Educational Centre – Stefan Żeromski's Manor House in Ciekoty**.

Muzeum Mineralów i Skamieniałości w Świętej Katarzynie

Prywatne muzeum założone w 2005 roku przez Ewę i Dariusza Siemońskich. Obecnie uznawane za najpiękniejsze tego typu w Polsce. Znajduje się tu ponad 1000 wysokiej klasy eksponatów mineralów, skamieniałości, wyszlifowanych klejnotów, rzeźb z kamieni z całego świata, a także Gór Świętokrzyskich, np. kilkuset kilogramowe kwarcy, wielkie kości zauropoda i kamienie szlachetne.

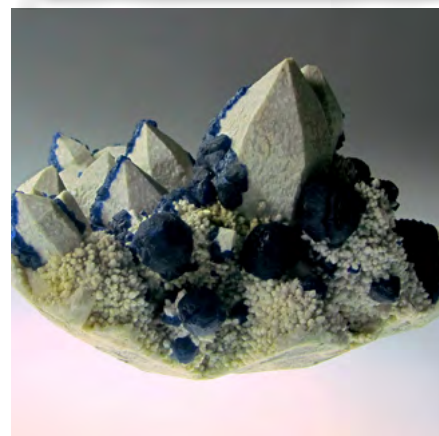
Jest tu również jedyna w kraju szlifiernia kamieni udostępniona do zwiedzania. Odbывают się tu pokazy szlifowania na prawdziwych maszynach szlifierskich – wielka atrakcja dla każdego.

W muzeum można podziwiać jedyną na świecie kolekcję krzemienia pasiastego wyszlifowaną w postaci zgładów, tj. wprost z naturalnego kamienia, w tym największą na świecie tego typu konkrecję krzemioną (80 kg, 70 cm średnicy).

Sklep firmowy oferuje autorską biżuterię, eleganckie wyroby z naturalnych kamieni, a przede wszystkim z krzemienia pasiastego i srebra. Piękny szlif na kamieniu i staranne ręczne wykończenie, wzbudzają zachwyt na wielu wystawach w kraju i za granicą.

Muzeum Mineralów i Skamieniałości /
Museum of Minerals and Fossils
26-010 Święta Katarzyna, ul. Kielecka 20
tel. +48 501 282 691, +48 41 311 21 16
www.swkatarzyna-muzeum.pl
muzeum.mineralow@op.pl
Czynne codziennie od 9.00-19.00 (V-X)
i od 9.00 – 17.00 (XI-IV) / Open every day
from 9 a.m. till 7 p.m. (May-October)
and from 9 a.m. till 5 p.m. (November-April)

Museum of Minerals and Fossils in Święta Katarzyna

A private museum established by Ewa and Dariusz Siemoney in 2005. Today it is regarded as the most beautiful museum of this kind in Poland. It contains almost 1,000 high-class exhibits: minerals, fossils, polished gemstones, stone sculptures from various parts of the world and the Świętokrzyskie Mountains, e.g., quartz crystals weighing a few hundred kilograms, huge sauropod bones and precious stones.

The museum also houses the only stone grinding mill in Poland available to visitors. Grinding processes on genuine grinding machines are shown here, which is a great attraction for everyone.

Visitors can admire the only striped flint collection in the world in the form of sections polished straight from natural stone, including the world's biggest flint concretion of this kind (80 kg, 70 cm in diameter).

The gift shop offers original jewellery, elegant products made of natural stones, mainly striped flint and silver. The beautiful cut of the stone and careful hand finish are received enthusiastically at many exhibitions in Poland and abroad.

Osada Średniowieczna w Hucie Szklanej pod Świętym Krzyżem

W Hucie Szklanej znajduje się osada, w której czas cofa się o kilka stuleci. W ofercie obiektu każdy znajdzie coś dla siebie: warsztaty tkackie, zielarskie i kulinarne, garncarskie, kowalskie i szewskie, czerpania i lakowania papieru, tańca średniowiecznego, kaligrafii, można także wziąć udział w osadowej grze terenowej oraz animacjach i zabawach pod hasłem „Średniowieczne harce i psoty”.

Obiekt jest otwarty w sezonie (przy dobrej pogodzie już od II poł. kwietnia do końca października) codziennie w godz. 9 – 18 lub poza sezonem po wcześniejszej rezerwacji e-mailowej lub telefonicznej.

Obok osady znajduje się Karczma – Izba Dobrego Smaku, w której powrócić można do smaków dzieciństwa, pysznej zalewajki i smakołyków z truskawkami.

Osada Średniowieczna w Hucie Szklanej, Karczma – Izba Dobrego Smaku /
Medieval Settlement in Huta Szklana, Inn – the House of Good Taste
Huta Szklana 37, 26-004 Bieliny, tel. +48 41 26 08 151 do 56
zamowienie@bieliny.pl, rezerwacjacentrum@gmail.com
www.osadasredniowieczna.eu

Medieval Settlement in Huta Szklana at the foot of Święty Krzyż

In Huta Szklana there is a settlement in which time goes a few centuries back.

The offer is so rich that everyone will find something for themselves: weaving, herbiculture, cooking, pottery, smithing, shoe making, papermaking, paper sealing, medieval dance and calligraphy workshops. It is also possible to take part in a settlement field game, as well as animations and games under the slogan “Medieval frolics and pranks”.

We invite you to visit us during the season from 9 a.m. till 6 p.m. every day (starting from the second half of April till the end of October, if the weather is good) or at any other time upon prior booking by e-mail or phone.

Near the Settlement there is the Inn – the House of Good Taste, where you will return to the tastes of your childhood, a tasty potato soup and delicacies with strawberries.

Bodzentyn

Słynące w Polsce z targów końskich miasteczko Bodzentyn zostało założone przez biskupa krakowskiego Bodzantę w 1355 roku. Biskup Florian z Mokrsk w XIV w. zabezpieczył Bodzentyn murami obronnymi i wznosił zamek na wysokiej skarpie. W XV w. wzniesiony został drugi z najcenniejszych obiektów Bodzentyna – gotycki kościół, obecnie kolegiata pw. Wniebowzięcia NPM i św. Stanisława. W bogatych wnętrzach świątyni podziwiać można renesansowy ołtarz z obrazem namalowanym przez Pietro degli Ingannati (Petrus Venetus) w 1546 roku na polecenie Zygmunta Starego dla Katedry Wawelskiej jako ołtarz główny. Przy ulicy 3 Maja 13 warto zwiedzić zabytkową zagrodę Czernikowiczów z 1897 roku. Nieopodal jest gotycki kościół Świętego Ducha. W Bodzentynie znajduje się także cmentarz żydowski. Wrażenie na odwiedzających robi maomiasteczkowy układ urbanistyczno-krajobrazowy Bodzentyna. Charakterystyczne są prostokątne uliczki łączące Rynki Dolny i Górny, niska zabudowa z domami posiadającymi przejezdne sienie oraz pozostałości murów obronnych.

Famous for its horse fairs, the little town of Bodzentyn was founded by the Kraków bishop Bodzanta in 1355. In the 14th century, a castle on the high escarpment and defensive walls were erected at the initiative of bishop Florian of Mokrsko. The second of the most valuable historic buildings of Bodzentyn – the Gothic collegiate church of the Ascension of the Blessed Virgin Mary and St Stanislaus – was erected in the 15th century. In the richly decorated interiors of the temple, you can admire a Renaissance altar with a painting made by Pietro degli Ingannati (Petrus Venetus) in 1546 for King Sigismund I the Old and planned to be placed as the high altar in the Wawel Cathedral. At ul. 3 Maja 13, it is worth seeing the historic Czernikowicz family farm built in 1897. Not far from it there is the Gothic church of the Holy Spirit. In Bodzentyn, there is also a Jewish cemetery. Visitors are impressed by the small-town urban & landscape layout of Bodzentyn, which is characterised by rectangular streets connecting the Lower and Upper Market Squares, low building development with houses containing passages, and remains of defensive walls.

Nowa Słupia

To miejscowość, gdzie rozpoczyna się wiele wycieczek po Górach Świętokrzyskich. Tu właśnie jest jeden z większych węzłów szlaków turystycznych. Wiemy, że pierwsi znani nam mieszkańcy tych terenów już w II wieku n.e. wydobywali tu rudy żelaza. Następnie je przetapiali w niewielkich piecach zwanych dymarkami. Jak ten proces mógł wyglądać można dowiedzieć się w **Muzeum Starożytnego Hutnictwa Świętokrzyskiego im. Mieczysława Radwana**, a najlepiej zobaczyć go w **Centrum Kulturowo-Archeologicznym** podczas imprezy **Dymarki** odbywającej się corocznie w sierpniu, w Nowej Słupii. Nad rynkiem góruje Kościół, pw. Św. Wawrzyńca zbudowany w stylu późnorenansowym ok. 1678 r. Przy Drodze Królewskiej prowadzącej na Łysą Górę, stoi kamień na rzeźbę owianą licznymi opowieściami i legendami. Przedstawia klęczącą postać, zwaną Emerykiem.

This is a starting point for many trips into the Świętokrzyskie Mountains. It is one of the major tourist hubs. We know that the first inhabitants of these areas known to us extracted iron ores here as early as the 2nd century AD. Then they were smelted in small furnaces called bloomeries. You can learn what this process may have looked like in the **Mieczysław Radwan Museum** of Ancient Świętokrzyskie Metallurgy, and we particularly recommend seeing it for yourself in the **Cultural & Archaeological Centre** during the **Dymarki** (Bloomeries) event that is held around August every year. It is also worth mentioning the Church of St Lawrence in late Renaissance style towering over the market square (built around 1678), and a stone sculpture cited in many tales and legends that stands near the Royal Route leading to Łysa Góra presenting a kneeling figure called Emeryk.

Centrum Kulturowo-Archeologiczne / Cultural & Archaeological Centre
ul. Świętokrzyska, 26-006 Nowa Słupia
tel. +48 41 317 76 04, +48 507 803 986
www.dymarki.pl

Kompleks Świętokrzyska Polana w Chrustach

Kompleks Świętokrzyska Polana to doskonałe miejsce dla całej rodziny. Największym obiektem Kompleksu jest Oceanika, czyli zespół wielkich akwariów z najbogatszą wystawą ryb Polsce. W kilku zbiornikach znalazły się zwierzęta z wód rzek, jezior, mórz i oceanów z całego świata. Oceanikę zwiedza się z przewodnikiem. Z myślą o dzieciach powstała Kraina Zabawy, czyli plac zabaw z wielkimi dmuchańcami, karuzelą i parkiem linowym, basenami z łódeczkami i kulami wodnymi i najwyższym występującym w Polsce, 8-metrowym Eurobungee, na którym można skakać na wysokość nawet 11 metrów. W Brzozowej Zagrodzie na dzieci czekają owieczki, świnki wietnamskie, króliki i pawie, do których można podejść, a nawet nakarmić. Dla miłośników historii powstał Park Miniatur Świętokrzyską, w którym znalazło się 20 najslawniejszych obiektów architektury z całego województwa świętokrzyskiego pokazanych w skali 1:20. Park zwiedza się z e-przewodnikiem. Na gości czeka również bogata baza noclegowa na ponad 300 miejsc, ośrodek rehabilitacyjny, kryty basen, punkty gastronomiczne i sale konferencyjne.

Świętokrzyska Polana Complex in Chrusty

Kompleks Świętokrzyska Polana / Świętokrzyska Polana Complex
Chruty, ul. Łaskowa 95, 26-050 Zagnańsk, tel. +48 41 201 62 12
info@swietokrzyskapolana.pl, www.swietokrzyskapolana.pl

The Świętokrzyska Polana Complex is a great place for the whole family. The biggest building of the Complex is Oceanika – a group of huge aquariums with the richest fish exhibition in Poland. Animals from rivers, lakes and oceans around the world have been housed in several reservoirs. Sightseeing of Oceanika is possible in the form of a guided tour. An attraction created for children is the Land of Fun – a playground with big inflatable items, a carousel and a rope park, swimming pools with small boats and water balls and the 8-metre high Eurobungee (the highest in Poland), where jumping up to 11 metres is possible. In addition, children can watch, approach or even feed sheep, Vietnamese pigs, rabbits and peacocks at the Birch Farmstead. Lovers of history are invited to visit the Świętokrzyski Miniature Park, which contains the 20 most famous architectural gems from the Świętokrzyskie Province shown in a scale of 1:20. Sightseeing of the Park is possible in the form of a guided tour. A rich accommodation base with more than 300 beds, a rehabilitation centre, an indoor swimming pool, food outlets and conference rooms is also available to visitors.

Centrum Edukacyjne Szklany Dom - Dworek Stefana Żeromskiego

Glass House Educational Centre & Stefan Żeromski's Manor-House

U stóp Góry Radostowej, w miejscu, gdzie swoje dzieciństwo i młodość spędził Stefan Żeromski, w 2010 roku powstało Centrum Edukacyjne Szklany Dom. Składa się ono z dwóch obiektów: drewnianego dworku upamiętniającego życie i twórczość pisarza oraz Szklanego Domu spełniającego funkcję edukacyjno-kulturalną, w którym utworzono Pracownię Dzieł i Piśmiennictwa o Pisarzu.

The Glass House Educational Centre was established at the foot of the Radostowa Mountain, in the place where Stefan Żeromski spent his childhood and youth, in 2010. It consists of two facilities: a wooden manor-house commemorating Żeromski's life and literary output, and the Glass House fulfilling an educational & cultural function, in which the Workroom of Żeromski's Works and Writings has been created.

Centrum Edukacyjne Szklany Dom i Dworek Stefana Żeromskiego /
Glass House Educational Centre & Stefan Żeromski's Manor-House
Ciekoty 76, 26-001 Masłów, tel. +48 41 311 21 28, www.szklanydom.maslow.pl

Pałac Henryka Sienkiewicza w Oblęgorku

Henryk Sienkiewicz's Palace in Oblęgorek

Miejscowość najbardziej znana jest z pałacyku polskiego noblisty Henryka Sienkiewicza, którą pisarz otrzymał od społeczeństwa z okazji 25-lecia pracy literackiej. Obecnie w pałacu znajduje się jego muzeum biograficzne, a w nim między innymi: gabinet, salon, jadalnia, palarnia, sypialnia oraz liczne pamiątki po pisarzu i fotografie rodzinne. Całą posiadłość otacza piękny park.

Oblęgorek is known mainly for the palace of the Polish Nobel Prize winner Henryk Sienkiewicz, which was offered to him by the Polish people on the 25th anniversary of his literary career. Today it is home to the Henryk Sienkiewicz Museum, which contains, among others, the workroom, the living room, the dining room, the smoking area, the sleeping room, numerous mementos of the writer and family snapshots. The entire mansion is surrounded by a beautiful park.

Pałac Henryka Sienkiewicza w Oblęgorku
(oddział Muzeum Narodowego w Kielcach) /
Henryk Sienkiewicz's Palace in Oblęgorek
(a branch of the National Museum in Kielce)
al. Lipowa 24, 26-067 Strawczyn,
tel. +48 41 303 04 26, +48 664 384 069

Regionalne Centrum Naukowo- Technologiczne w Podzamczu

Regional Science and Technology Centre in Podzamcze

RCNT jest przestrzenią do rozwoju szeroko pojętej nauki. Działający przy RCNT Biobank wraz z Publicznym Bankiem Komórek Macierzystych prowadzi badania naukowe z dziedziny Life Science oraz zdrowia publicznego. Do instytucji należą czekające na przedsiębiorców tereny inwestycyjne oraz Centrum Konferencyjno-Szkoleniowe zlokalizowane w zabytkowym Dworze Starostów Chęcińskich. Sam budynek jest najlepiej zakonserwowanym w regionie obiektem z epoki baroku dojrzałego. Do dworu należy też ogród włoski oraz Brama Triumfalna upamiętniająca przejazd króla Jana III Sobieskiego po zwycięstwie pod Wiedniem.

The RS-TC provides space for the development of science in its broad sense. Biobank, operating within the structures of RS-TC along with the Public Stem Cell Bank, does research in the field of Life Science and public health. The institute offers investment areas available for entrepreneurs and the Conference & Training Centre located in the historic Manor-House of the Chęciny Starosts. The building itself is the best-preserved item from the period of High Baroque in the region. The manor-house also includes an Italian garden and a Triumphal Gate commemorating the return of King John III Sobieski after his victory in the Battle of Vienna.

Regionalne Centrum Naukowo-Technologiczne /
Regional Science and Technology Centre
Podzamcze 45, 26-060 Chęciny
tel. +48 41 343 40 50
sekretariat@rcnt.pl, www.rcnt.pl

Centrum Nauki Leonardo da Vinci w Podzamczu

Leonardo da Vinci Science Centre in Podzamcze

Obiekt popularyzujący naukę wśród dzieci i dorosłych. Znajdująca się w budynku interaktywna wystawa przybliża zwiedzającym mechanizmy zachodzące w ludzkim ciele. Centrum oferuje też warsztaty naukowe i artystyczne. Na zewnątrz znajduje się Ogród Doświadczeń.

An institution that popularises science among children and adults. An interactive exhibition inside the building provides visitors with information about processes occurring in the human body. The centre offers also scientific and artistic workshops. Outside the centre there is a Garden of Experiments.

Centrum Nauki Leonardo da Vinci /
Leonardo da Vinci Science Centre
Podzamcze 45, 26-060 Chęciny
tel. +48 609 290 121
www.cndavinci.pl

Chęciny

O rozwoju Chęcin zdecydowały przede wszystkim złoża cennych kruszców: ołowiu, srebra oraz miedzi. W malowniczej panoramie miasta królują dziś ruiny gotyckiego zamku, wybudowanego około 1300 roku na górze zwanej Zamkową. Zwiedzając warownię, można spotkać ducha dawnej mieszkanki zamku – królowej Bony. Biała Dama pojawia się zawsze podczas imprezy Noc na Zamku w Chęcinach. W tym historycznym miasteczku obiektami godnymi polecenia są też: wczesnobarokowy klasztor s. Bernardynek, kościół i klasztor Franciszkanów ufundowany przez Kazimierza Wielkiego w 1368 roku, kościół parafialny wzniesiony w I połowie XIV w. oraz renesansowa kamienica zwana Niemczówką. W pobliżu miejscowości znajdują się inne bardzo atrakcyjne miejsca, między innymi **Park Etnograficzny w Tokarni**, **Jaskinia Raj**, **Regionalne Centrum Naukowo Technologiczne** wraz z **Centrum Nauki Leonarda Da Vinci** oraz **Fortalicja w Sobkowie**.

The development of Chęciny was mainly due to its deposits of precious ores: lead, silver and copper. The panoramic view of the town is dominated by picturesque ruins of a Gothic castle erected on Góra Zamkowa (Castle Hill) around 1300. The stronghold is said to be haunted by the ghost of Queen Bona, a former resident of the castle. The White Queen always appears during the Night in the Chęciny Castle event. There are a few other historic monuments in Chęciny which are worth a visit: an early Baroque convent of the Bernardine nuns, a Franciscan church and monastery founded by Casimir III the Great in 1368, a parish church erected in the first half of the 14th century, and a former Renaissance inn known as Niemczówka. A number of other very attractive spots can also be encountered in neighbouring areas, including the **Ethnographic Park in Tokarnia**, **Paradise Cave**, the **Regional Science and Technology Centre** along with the **Leonardo da Vinci Science Centre**, and the **Fortalice in Sobków**.

Zamek Królewski w Chęcinach / Royal Castle in Chęciny
ul. Jędrzejowska, 26-060 Chęciny
tel. +48 41 308 00 48
biuro@zamek.checiny.pl
www.zamek.checiny.pl

Jaskinia Raj

Wystarczy skręcić z trasy S7 z Krakowa do Kielc, by znaleźć się w samym środku Raju – najpiękniejszej jaskini w Polsce. Natura stworzyła pod ziemią zapierający dech w piersiach kompleks korytarzy i komnat, przyozdobiony setkami stalagmitów, stalaktytów i stalagnatów o różnych kształtach i formach oraz rzadkimi pizoidami. Dla turystów udostępniona została do zwiedzania 180-metrowa, podziemna trasa turystyczna, prezentująca ten bajkowy, podziemny świat. Przy wejściu do jaskini zobaczyć można wystawę muzealną z odtworzonym obozowiskiem rodziny neandertalskiej, z trzema naturalnej wielkości postaciami oraz szczątkami prehistorycznych zwierząt.

Paradise Cave

While travelling across the Świętokrzyski Region, it is enough to exit the E7 road (Kraków – Kielce) to find yourself in the very centre of Paradise – the most beautiful cave in Poland, known as Paradise Cave. It forms a breathtaking natural underground complex of corridors and chambers adorned with hundreds of stalagmites, stalactites and stalagnates of various shapes and forms, and rare pisoids. This marvellous underground world is available to visitors along an underground tourist route of 180 metres. A museum display set up at the entrance to the cave features a reconstructed campsite of a Neanderthal family with three natural-size figures as well as remains of prehistoric animals.

Jaskinia Raj / Paradise Cave
26-060 Chęciny, ul. Dobrzęcza
tel. +48 41 346 55 18
www.jaskiniaraj.pl

Park Etnograficzny w Tokarni

Ethnographic Park in Tokarnia

Park Etnograficzny w Tokarni / Ethnographic Park in Tokarnia, Tokarnia 303
tel. +48 41 344 92 97, www.mwk.com.pl

Muzeum Wsi Kieleckiej – Park Etnograficzny w Tokarni znajduje się przy trasie E7, prowadzącej z Kielc do Krakowa. Na 65-hektarowym obszarze zgromadzono ok. 80 najcenniejszych zabytków XVII/XIX-wiecznego budownictwa drewnianego z terenów dawnego województwa kieleckiego: zagrody wiejskie, obiekty małomiasteczkowe, budynki folwarczne, młyny wodne i wietrzne, spichlerze. Do najciekawszych można zaliczyć dwór z Suchedniowa z 1812 r., spichlerz dworski ze Złotej z 1719 r. i barokowy kościół pw. Matki Bożej Pocieszenia z Rogowa nad Wisłą z 1761 r. Muzeum Wsi Kieleckiej organizuje w skansenie plenerowe imprezy folklorystyczne.

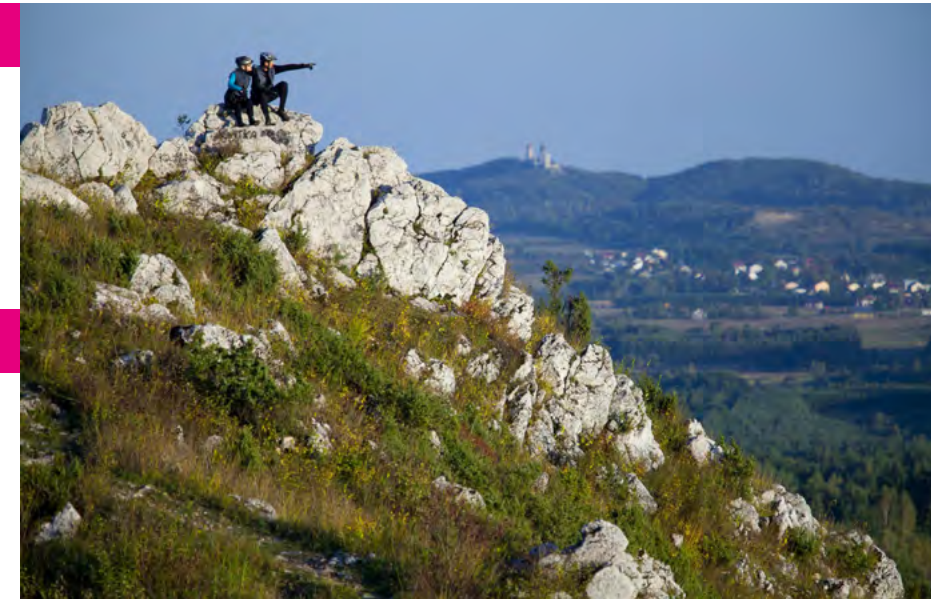
The Open-Air Museum of the Kielce Village – the Ethnographic Park in Tokarnia – is situated near the E7 road leading from Kielce to Kraków. Around 80 historically valuable historic wooden structures from the former Kielce Province built in the 17th/19th-centuries have been gathered on an area of 65 ha, including farmsteads, small town buildings, farm outbuildings, watermills and windmills, and granaries. The most interesting of them are the manor-house from Suchedniów (1812), the manor granary from Złota (1719), and the Baroque church of Our Lady of Consolation from Rogów on the Vistula (1761). The Open-Air Museum of the Kielce Village organises open-air folklore events on the premises.

Rezerwat Góra Miedzianka

Rezerwat obejmuje wzniesienie Góry Miedzianka (354 m n.p.m.) oraz dwa nieczynne kamieniołomy i teren dawnej kopalni rudy miedzi, czynnej tu od XIV w. Pozostałością kopalni jest główna sztolnia Zofia, przebiegająca cały maszyw góry, i Teresa oraz wiele drobnych szybków, szczelin, zapadlisk i hałd. Obok rezerwatu, na terenie dawnego budynku kopalni Bolesław znajduje się Muzeum Izba Górnictwa Kruszcowego.

Miedzianka Hill Reserve

The reserve encompasses Miedzianka Hill (354 m above sea level), two closed quarries, and a former copper ore mine that had functioned there since the 14th century. The remains of the mine include the main adits Zofia, running through the entire massif of the hill, and Teresa, as well as many small shafts, pits, cavities and slag heaps. Beside the reserve, on the premises of the former mine building Bolesław, there is the Museum House of Precious Metal Mining.

Dąb Bartek

Liczy według różnych źródeł od 700 do 1000 lat. Jak głoszą legendy, pod Bartkiem odpoczywali polscy królowie, tacy jak Bolesław Krzywousty, Kazimierz Wielki czy też Jan III Sobieski. Do dziś sędziwy Bartek imponuje swymi rozmiarami: ma 30 metrów wysokości, blisko 10 metrów obwodu i ponad 3 metry średnicy.

Historic Oak Bartek

According to various sources, this tree is 700-1000 years old. A legend has it that a number of Polish kings, such as Bolesław III Wrymouth, Casimir III the Great or John III Sobieski, took a rest in the shade of Bartek. The dimensions of the ancient Bartek are also imposing today: its height is 30 metres, its circumference is almost 10 metres and its diameter exceeds 3 metres.

Ziemia Sandomierska

Obraz Świętokrzyskiego nie jest pełny bez ziemi sandomierskiej. Jej turystycznym i historycznym centrum jest Sandomierz – polska perła architektury, królewskie miasto o ponad stu dwudziestu zabytkach z różnych epok. Do najwyższej klasy zaliczane są: średniowieczny układ urbanistyczny miasta z renesansowym ratuszem w centrum rynku oraz jeden z najstarszych obiektów ceglanych w naszym kraju – kościół Św. Jakuba. Czasy Króla Kazimierza Wielkiego (XIV wiek) pamiętają: Zamek Królewski – obecna siedziba Muzeum Okręgowego, Brama Opatowska – jedyna zachowana do dziś brama w systemie obwarowań murów obronnych oraz katedra z XIV wieku, z cennymi freskami bizantyjsko-ruskimi wewnątrz. W późnorenansowym Collegium Gostomianum z XVII

wieku od ponad 400 lat funkcjonuje jedna z najstarszych szkół średnich w kraju, a Dom Długosza – doskonale zachowany przykład gotyckiego domu mieszkalnego – mieści wewnątrz bogate zbiory Muzeum Diecezjalnego. Na turystów czeka również około 470-metrowa Podziemna Trasa Turystyczna. W okolicach Sandomierza warto odwiedzić liczące ok. 500 mln lat Góry Pieprzowe. Utworzono tu unikatowy w Europie rezerwat geologiczno-przyrodniczy, na terenie którego dominuje dzika róża i granatowo owocujące jałowce. Na uwagę zasługuje także lessowy Wąwóz Królowej Jadwigi.

Panoramę Sandomierza najlepiej podziwiać z pokładu statku w trakcie rejsu po Wiśle.

The picture of the Świętokrzyskie Province would be incomplete without the Sandomierz Region. Its tourist and historical centre is Sandomierz – a Polish gem of architecture and a royal city with over 120 monuments from various epochs. Its medieval urban layout with the Renaissance town hall in the middle of the market square and St James' Church, one of Poland's oldest brick buildings, belong to the top-class category of historic monuments. The Royal Castle, now housing the Regional Museum, the Opatów Gate – the only gate in the defensive wall system that has survived till today – and the 14th-century cathedral with valuable Russo-Byzantine frescoes, all date back to the times of King Casimir III the Great. The late-Renaissance Collegium Gostomianum (17th c.) has housed one of Poland's oldest secondary schools

for the last 400 years. The rich collections of the Diocesan Museum are sheltered by the Długosz House, which is an example of a well-preserved Gothic house from medieval times. Another attraction worth particular recommendation to tourists is the Underground Tourist Route (around 470 m in length). When going to Sandomierz, it is also worth visiting the nearby Pepper Mountains, which are around 500 million years old. A unique (on a European scale) geological and natural reserve was created there, with abundantly growing wild rose shrubs and junipers bearing navy blue fruits. Another natural attraction of Sandomierz is the loess Queen Jadwiga's Ravine. It is best to admire the panorama of Sandomierz from a ship cruising on the Vistula.

Zamek – Muzeum Okręgowe w Sandomierzu /
Castle – Regional Museum in Sandomierz
ul. Zamkowa 12, 27-600 Sandomierz
tel. +48 15 832 22 65, www.zamek-sandomierz.pl

Dom Jana Długosza – Muzeum Diecezjalne /
Jan Długosz's House – Diocesan Museum
ul. Jana Długosza 9, 27-600 Sandomierz
tel. +48 15 833 26 70, www.domdlugosza.sandomierz.org

Podziemna Trasa Turystyczna w Sandomierzu /
Underground Tourist Route in Sandomierz
ul. Oleśnicka 1, 27-600 Sandomierz
tel. +48 15 832 30 88

Góry Pieprzowe i Wąwóz Królowej Jadwigi

Góry Pieprzowe liczą około 500 mln lat. Utworzono tu unikatowy w Europie rezerwat geologiczno-przyrodniczy, na terenie którego dominuje dzika róża i granatowo owocujące jałowce. Stąd też rozciągają się piękny widok na dolinę Wisły oraz skarpe Starego Miasta. Drugim cennym obiektem przyrodniczym w Sandomierzu jest głęboki, miejscami na 10 m i długi na 500 m, lessowy Wąwóz Królowej Jadwigi. To właśnie tędy, goszcząc w Sandomierzu, przechadzała się Królowa Jadwiga.

Pepper Mountains and Queen Jadwiga's Ravine

The Pepper Mountains are around 500 million years old. A unique (on a European scale) geological and natural reserve was created there, with abundantly growing wild rose shrubs and junipers bearing navy blue fruits. From there unfolds a beautiful view of the valley of the Vistula and the escarpment of the Old Town. Another valuable natural attraction of Sandomierz is the loess Queen Jadwiga's Ravine, with a depth of up to 10 m and a length of 500 m. It was the favourite walking path of Queen Jadwiga during her stays in Sandomierz.

Sandomierz

- zwiedzaj z przewodnikiem PTTK!

Biuro turystyczne przy Oddziale PTTK w Sandomierzu jest jedynym posiadającym wykwalifikowanych przewodników oprowadzających w językach: polskim, niemieckim, angielskim, francuskim, włoskim, rosyjskim i ukraińskim. Grupy zorganizowane, jak i turyści indywidualni, zwiedzając pod opieką naszych przewodników mogą liczyć na kompetentną i miłą obsługę. Przewodnicy pójść bądź pojadą również z Państwem w Góry Pieprzowe, okolice Sandomierza i Góry Świętokrzyskie, aby przybliżyć Wam piękno regionu.

Ponadto oferujemy:

- fachową informację turystyczną
- rezerwację transportu, noclegów i wyżywienia
- organizację wycieczek krajoznawczych, krajowych i zagranicznych
- organizację rajdów pieszych i rowerowych
- organizację białych i zielonych szkół, kuligów, ognisk
- organizację imprez integracyjnych, biesiad
- sprzedaż pamiątek i wydawnictw turystycznych

Sandomierz

- see the city with a PTTK guide!

The tourist office at the PTTK Branch in Sandomierz is the only one offering competent guides with a command of Polish, German, English, French, Italian, Russian and Ukrainian. Both organised groups and individual tourists will be attended by our guides in a competent and friendly manner.

Our guides can also go or travel with you into the Pepper Mountains, the surrounding areas of Sandomierz and the Świętokrzyskie Mountains to help you discover the beauty of the region.

Apart from that, we offer:

- professional tourist information
- booking of transport, accommodation and meals
- organisation of local, foreign and sightseeing trips
- organisation of hiking and cycling excursions
- organisation of "white school" and "green school" trips, sleigh rides, campfires
- organisation of integrative parties and feasts
- sale of souvenirs and tourist publications

Biuro PTTK / PTTK Branch
Sandomierz, ul. Rynek 12
tel. +48 15 832 26 82, +48 509 554 218
www.pttk-sandomierz.pl

Opatów

Najcenniejszym zabytkiem Opatowa jest romańska kolegiata Św. Marcina. Na szczególną uwagę zasługują umieszczone tu w lewej nawie transeptu nagrobki rodziny Szydłowieckich z ciekawą płaskorzeźbą z brązu, tak zwanym Lamentem Opatowskim. Do tej trzynawowej świątyni zbudowanej na planie krzyża łacińskiego prowadzi droga przez renesansową Bramę Warszawską. Nieopodal kościoła położony jest rynek, na którym stoi przysadzisty ratusz z przełomu XVI/XVII w., a pod rynkiem przebiega 400-metrowa Podziemna Trasa Turystyczna.

The most valuable historic building of Opatów is the Romanesque collegiate church of St Martin. Particularly noteworthy are the tombstones of the Szydłowiecki family located in the left transept nave with an interesting bronze bas-relief known as the Opatów Lament (Lament Opatowski). Erected on the Latin cross pattern, the three-nave church is best reached through the Renaissance Warsaw Gate. Near the church is the market square with the stout town hall erected at the turn of the 17th century; one of the main tourist attractions of Opatów is the 400 metre long Underground Tourist Route running under it.

Klimontów

Klimontów to miasteczko, którego dzieje sięgają XIII w. Wśród najcenniejszych obiektów Klimontowa należy wymienić monumentalny kościół Św. Józefa ufundowany przez kanclerza Jerzego Ossolińskiego w poł. XVII w. i zbudowany według projektu Wawrzyńca Senesa. W I poł. XVIII w. powstał dominikański zespół klasztorny pod wezwaniem Św. Jacka. W Klimontowie zachowała się także pochodząca z XIX w. synagoga. Tu urodził się Bruno Jasieński, właściwie Wiktor Zysman, pisarz, czołowy przedstawiciel polskiego futuryzmu.

Klimontów is a small town which has existed since the 13th century. Its most valuable historic buildings include a splendid church of St Joseph founded by the chancellor Jerzy Ossoliński in the middle of the 17th century and built according to a design by Laurence Senes. In the first half of the 17th century, the Dominican monastery complex of St Hyacinth was built. Another important building that has survived in Klimontów is a 19th-century synagogue. It is the birthplace of Bruno Jasieński (born Wiktor Zysman) – a writer and the leader of the Polish futurist movement.

Koprzywnica

Koprzywnica, leżąca w dolinie rzeki Koprzywianki, swą sławę zyskała dzięki rezydującym tu niegdyś Cystersom. Ich opactwo zostało gruntownie przebudowane w XVIII wieku. Romańska świątynia posiada nadbudowane z cegły gotyckie szczyty oraz dobudowane w okresie baroku: zakrystię, kaplicę, zachodnią fasadę z kruchtą i wieżę na sygnaturkę w kształcie kielicha zwanego „kulawką”. Bardzo efektownie prezentuje się, widoczne w całym kościele, sklepienie krzyżowo-żebrowe oraz gotyckie malowidła.

Located in the valley of the Koprzywianka river, Koprzywnica owes its fame to the Cistercians who lived here in the past. Founded by Mikołaj Bogoria around 1183, their abbey was totally reshaped in the 18th century. The Romanesque temple has Gothic tops made of brick. The sacristy, the chapel, the western front with a vestibule and the cup-shaped ave-bell were added during the Baroque period. Very impressive are the Gothic frescoes and cross-ribbed vaults visible in every part of the church.

Zawichost

Zawichost to miasto królewskie położone na wczesnośredniowiecznym szlaku ruskim z zachodniej Europy na wschód, usytuowane nad historyczną przeprawą przez Wisłę. Do dziś można podziwiać wzniesiony w latach 1244–1257 kościół pofranciszkański pw. Św. Jana Chrzciciela. Ufundowana przez księcia Bolesława Wstydliwego świątynia wraz z klasztorem stanowiła wiano dla jego siostry księżnej Salomei, która wstąpiła do zakonu Klarysek i osiadła w Zawichoście. Był to pierwszy klasztor Klarysek w Polsce.

Located near the historical river crossing of the Vistula, which served merchants travelling from western Europe to the Russian lands in the early Middle Ages, Zawichost used to be a royal town. The former Franciscan church of St John the Baptist erected in the years 1244–1257 can be admired till today. Founded by Prince Bolesław V the Chaste, the church and the nunnery were the dowry of the prince's sister Salome, who joined the nuns of the order of St Clare and settled in Zawichost. It was the first seat of the order in Poland.

Zamek Krzyżtopór w Ujeździe

Zamek Krzyżtopór w Ujeździe – pełna magii i tajemniczości ruina zagubiona wśród pól i wzgórz ziemi opatowskiej, z dala od głównych dróg i szlaków, jest zabytkiem klasy międzynarodowej. Należy do późnorenansansowych budowli włoskich w typie „palazzo in fortezza”, który łączy cechy wygodnej rezydencji z cechami obronnymi.

Zamek został zbudowany w latach 1621–1644 przez Krzysztofa Ossolińskiego, magnata, wojewodę sandomierskiego. W czasach swojej świetności w XVII wieku był jedną z największych i najwspanialszych tego typu budowli w Europie. W czasie potopu został zajęty przez Szwedów, a następnie ograbiony z kosztowności. Największych zniszczeń dokonali Rosjanie w czasie konfederacji barskiej w drugiej połowie XVIII wieku.

Krzyżtopór został podobno zbudowany na wzór kalendarza: 4 wieże narożne symbolizują pory roku, 12 dużych sal oznaczało ilość miesięcy, 52 pokoje ilość tygodni i 365 okien – ilość dni w roku. W sezonie turystycznym na zamkowym dziedzińcu odbywają się inscenizacje potyczek rycerskich. Grupy zorganizowane mogą skorzystać z warsztatów edukacyjno-artystycznych oraz nocnego zwiedzania z pochodniami w towarzystwie bractwa rycerskiego.

Krzyżtopór Castle in Ujazd

Krzyżtopór Castle in Ujazd, a magical and mysterious ruin lost amid fields and hills of the Opatów Region, far from main paths and roads, is an international class monument. This palazzo in fortezza Italian building combined the amenities of a comfortable mansion with defensive values.

The castle was built by the Sandomierz voivode and magnate Krzysztof Ossoliński in the years 1621–1644. During its glory days in the 17th century, it was one of Europe's biggest and most magnificent buildings of this kind. During the Swedish Deluge, the castle was occupied by the Swedes and looted of valuables. The biggest destruction, however, was caused by the Russians during the Bar Confederation in the second half of the 18th century.

Krzyżtopór is said to have been built according to the structure of the calendar: Its four corner towers symbolised the four seasons, 12 big halls represented months, 52 rooms corresponded to successive weeks of the year and 365 windows stood for the number of days per year. In the tourist season, knights' tournaments are organised in the courtyard of the castle. Organised groups can take part in educational & artistic workshops and a night-time sightseeing tour with torches in the company of knights.

Zamek Krzyżtopór / Krzyżtopór Castle
Ujazd 73, 27-570 Iwaniska, tel. +48 15 860 11 33
zamek@krzyztopor.org.pl, www.krzyztopor.org.pl

Ziemia Ostrowiecka

Ziemia Ostrowiecka zajmuje malowniczy obszar doliny rzeki Kamiennej w północno-wschodniej części województwa. Bardzo cenne są tu obiekty związane z budownictwem przemysłowym i starożytnym górnictwem – zwiedzając je, można poznać rozwój myśli technicznej na przestrzeni ok. 5000 lat. Zabytki architektury reprezentujące style od romańskiego po klasycyzm tworzą jedyny w swoim rodzaju klimat krajobrazu kulturowego. To także niezwykle atrakcyjny przyrodniczo region z unikatowymi formami krajobrazowymi, dlatego amatorzy aktywnego wypoczynku znajdą coś dla siebie.

Ważny ośrodek stanowi Ostrowiec Świętokrzyski – miasto z ponad 400-letnią tradycją. Cennym obiektem kulturalnym Ostrowca jest Muzeum Historyczno-Archeologiczne w Częstocicach, które mieści się w pałacu zaprojektowanym przez Leonarę Marconiego i prezentuje bogate zbiory historyczne. Na uwagę zasługuje też pochodząca z XVII w. kolegiata pod wezwaniem Św. Michała.

Niedaleko Ostrowca, w Nietulisku Dużym, możemy zobaczyć ruiny hal walcowni drobnej. To pozostałości zakładu stanowiącego ostatnie ogniwo tak zwanego ciągłego zakładu fabryk żelaznych nad Kamienną. Zbudowane w latach 1834-1846 przedsiębiorstwo było starannie rozplanowanym założeniem urbanistycznym z osiedlem przemysłowym i układem wodnym. Obecnie walcownia żelaza jest cennym zabytkiem techniki, którego największą wartość stanowi kompletnie zachowany historyczny układ wodny.

The Ostrowiec Region occupies the picturesque area of the valley of the Kamienna river in the north-eastern part of the Świętokrzyskie Province. Objects connected with industrial building and ancient mines are of particular value here, because they give an insight into the development of technical thought over a period of around 5,000 years.

Architectural monuments representing successive styles (from Romanesque art to Classicism) create a unique climate of cultural landscape.

It is also a region with unusually attractive nature and unique landscape forms, so lovers of active leisure will find something for themselves here.

An important centre is Ostrowiec Świętokrzyski, a city with an over 400-year-long tradition. A valuable cultural item of Ostrowiec is the Historical & Archaeological Museum in Częstocice, which is housed in a palace designed by Leonarę Marconi and contains a rich collection of historical works. Also worth noting is the collegiate church of St Michael, which was built in the 17th century. Near Ostrowiec, in Nietulisko Duże, we can see ruins of the halls of a fine section mill. These are the remains of a plant that served as the final link of the "continuous plant of iron factories" on the Kamienna river. Built in the years 1834-46, the enterprise was a carefully planned urban planning scheme with an industrial housing estate and a water system. Today the iron mill is a valuable technological monument, whose biggest value is the historic water system that has survived in its entirety.

Żywe Muzeum Porcelany w Ćmielowie

Pierwsze w Polsce Żywe Muzeum Porcelany w Ćmielowie, to miejsce pełne atrakcji dla dzieci i dorosłych, gdzie przez cały rok możesz odkrywać tajemnice ręcznej produkcji porcelany. Podczas kilkugodzinnej podróży z przewodnikiem zobaczysz na żywo jak powstają porcelanowe figurki, wejdziesz do wnętrza starego pieca i poznasz sekret różowej porcelany.

Na warsztatach ceramicznych poczujesz się jak artysta, lepiąc porcelanową różę lub dekorując figurkę czy filiżankę własnym wzorem.

Jeżeli chcesz poznać historię białego złota w Ćmielowie, musisz odwiedzić Wystawę Starej Porcelany. W Galerii Sztuki Współczesnej van Rij zobaczysz największą w Europie wystawę prac polsko-amerykańskiego artysty Lubomira Tomaszewskiego, ciekawe wystawy czasowe, jak również światowe dzieła malarstwa przeniesione na porcelanowe płyty, kolekcję Piękne Małpy Europy oraz unikatowe ikony pisane na porcelanie.

Po zwiedzaniu na odpoczynek zaprasza Kawiarnia Leżąca Kotka, gdzie spróbujesz najdroższej kawy świata kopi luwak oraz innych wyśmienitych kaw i herbat świata podawanych w ręcznie malowanych filiżankach.

Przy muzeum działa również Marmurowa Sala – sklep firmowy, gdzie kupisz wyjątkowe porcelanowe pamiątki.

Porcelain Experience Museum in Ćmielów

The Porcelain Experience Museum in Ćmielów, the first of this kind in Poland, is a place full of attractions for children and adults, where you can discover the secrets of the manual porcelain making process. During the several-hour-long guided tour, you will see directly how porcelain figures are produced, enter an old kiln, and learn the secrets of pink porcelain.

During pottery workshops, you will feel like an artist when moulding a porcelain rose or decorating a figure or a cup with your own pattern.

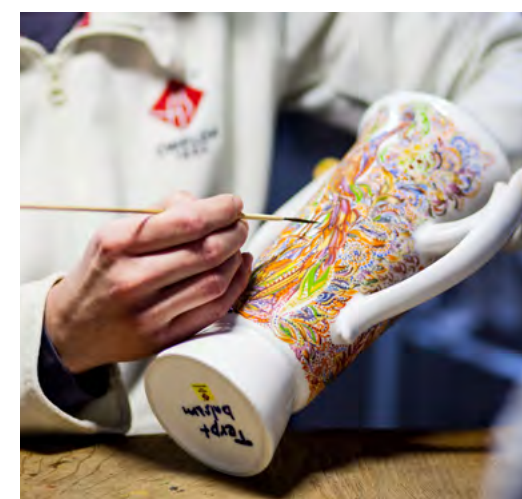
If you want to know the history of white gold in Ćmielów, you have to visit the Exhibition of Old Porcelain. In Van Rij's Gallery of Modern Art, you will see Europe's biggest exhibition of works by the Polish-American artist Lubomir Tomaszewski, interesting temporary exhibitions, as well as world-famous painted works transferred to porcelain boards, the "Beautiful Monkeys of Europe" collection, and unique icons "written" on porcelain.

After the end of the sightseeing tour, you can rest in the Leżąca Kotka Cafe, where you will taste the world's most expensive kopi luwak coffee as well as other delicious coffees and teas of the world served in hand-painted cups.

We also recommend visiting the Marble Room – a company shop where you can buy exceptional porcelain souvenirs.

Żywe Muzeum Porcelany w Ćmielowie /
Porcelain Experience Museum in Ćmielów
ul. Sandomierska 243, 27-440 Ćmielów
tel. +48 535 588 960 lub +48 15 861 20 21
turystyka@cmielow.com.pl
www.turystyka.cmielow.com.pl

Neolityczne kopalnie krzemienia pasiastego w Krzemionkach koło Ostrowca Świętokrzyskiego

To miejsce niezwykle – jest to jeden z najlepiej zachowanych i największych zabytków pradziejowego górnictwa na świecie. To tutaj, ponad 5000 lat temu, człowiek rozpoczął wydobycie krzemienia, zwanego złotem i stalą neolitu. Wędrując podziemną trasą turystyczną o długości 500 m obejrzysz kopalnie, które mimo upływu lat, przetrwały do naszych czasów w niemal niezmienionym stanie. O przeszłości kopalń i krzemienia mówią wystawy, które zobaczysz w budynku Muzeum. Wiele na temat życia codziennego w neolicie i wczesnej epoce brązu dowiesz się podczas wizyty w pradziejowej wiosce, gdzie znajdziesz także rekonstrukcję grobowca megalitycznego oraz domostwa z młodszej epoki kamienia i wczesnej epoki brązu, przy których odbywają się warsztaty i pokazy archeologiczne. Krzemionki ze względu na swoje walory zostały uznane za pomnik historii; znajdują się również na Liście Informacyjnej Światowego Dziedzictwa UNESCO (tentative list). Niezwykłość miejsca i bliskość przyrody czynią wizytę w Krzemionkach niezapomnianym przeżyciem. Obiekt można zwiedzać przez cały rok.

Muzeum Archeologiczne i Rezerwat Krzemionki /
Archaeological Museum and Krzemionki Reserve
Sudół 135a, 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski
tel. +48 41 330 45 50 lub 669 970 499
www.krzemionki.pl

Neolithic striped flint mines in Krzemionki near Ostrowiec Świętokrzyski

This is an unusual place – one of the world's best preserved and biggest monuments of ancient mining. Here, over 5,000 years ago, humans started the excavation of flint, which was called the gold and steel of the Neolithic Age. When wandering down the 500 m long underground tourist route, you will see the mines that, despite the lapse of time, have survived in an almost unchanged condition till today. The history of the mines and flint is told by exhibitions that you will see in the building of the Museum. You will learn much about everyday life in the Neolithic Age and the early Bronze Age during a visit to a primeval village, where you will find also a reconstruction of a megalithic tombstone and a homestead from the late Stone Age and the early Bronze Age, near which archaeological workshops and shows are held. Because of its value, Krzemionki is recognised as a Monument to History and has been inscribed on the UNESCO tentative list of World Heritage sites. Thanks to the unusual character of the place and the proximity of nature, your visit to Krzemionki will be an unforgettable experience. The site is available to visitors at any time of the year.

Bałtowski Kompleks Turystyczny

Bałtowski Kompleks Turystyczny to unikalne miejsce, przygotowane z myślą o zapewnieniu rozrywki zarówno dzieciom, jak i dorosłym. Dzięki ogromnej różnorodności atrakcji i usług stał się idealnym miejscem do zabawy, nauki i wypoczynku.

Stań oko w oko z ponad setką dinozaurów w JuraParku. Zanurz się w tajemniczych głębinach Prehistorycznego Oceanarium. Przeżyj dziką przygodę w Bałtowskim Zwierzyńcu. Baw się i szalej w ogromnym Parku Rozrywk! Bałtowski Kompleks to również Muzeum Jurajskie, plac zabaw kreatywnych – Gondwana, Ośrodek Jazdy Konnej, Kino Emocji Cinema 5D, Rollercoaster, magiczna Sabatówka – czyli Wioska Czarownic.

Bałtów zimą to przede wszystkim nowoczesna Stacja Narciarska – Szwajcaria Bałtowska: 5 tras zjazdowych, 4-osobowa kolej linowa krześlekowa, 2 wyciągi orczykowe, wypożyczalnia i szkółka narciarska. Na najmłodszych czeka Wioska Świętego Mikołaja. Na terenie kompleksu funkcjonuje całoroczna baza noclegowa. Warto zostać w Bałtowie na dłużej! Bałtów – rodzinne miejsce dobrej przygody!

Bałtowski Kompleks Turystyczny /
Baltów Tourist Complex
Baltów 8a, 27-423 Bałtów
tel. +48 41 264 14 20 (-21)
rezerwacja.baltow@jurapark.pl
www.juraparkbaltow.pl

Bałtów Tourist Complex

The Bałtów Tourist Complex is a unique place aimed at providing entertainment both to children and adults. Thanks to the huge diversity of its attractions and services, it has become an ideal place to play, learn and rest.

Meet more than one hundred dinosaurs in JuraPark face to face. Dive into the mysterious depths of the Prehistoric Oceanarium. Experience a wild adventure in the Bałtów Animal Park. Have a great and wild time in the huge Theme Park! The Bałtów Complex includes also the Jurassic Museum, the Gondwana creative playground, the Horse Riding Centre, the Cinema 5 D Emotion Cinema, Rollercoaster and magic Sabatówka – the Village of Witches.

Bałtów in winter is mainly a modern Ski Station – Bałtów Switzerland – which features 5 downhill routes, a 4-person chair cable lift, 2 surface lifts, a ski rental point and school. Children can have a good time in Santa Claus's Village. An accommodation base is available on the complex premises all year round. It is worth staying in Bałtów for longer! Bałtów – a family place of good adventure!

Ziemia Staszowska to obszar, gdzie spotkać można wiele ciekawych krajobrazowo miejsc i interesujących architektonicznie obiektów. Ten teren to niezwykle połączenie form i kontrastów – są tu zarówno malownicze wzniesienia, jak i liczne jeziora i rzeki. To region o bardzo bogatym dziedzictwie kulturowym, pełen zamków, dworów, kościołów, ale także pełen śladów gospodarczej przeszłości. Sercem regionu jest miasto Staszów, dla którego najbardziej charakterystycznym elementem architektonicznym jest zabytkowy rynek z dawnymi kramnicami, pełniącymi niegdyś funkcję bliźniaczą do krakowskich sukiennic. W mieście znajduje się kilka bardzo cennych zabytków m.in. kościół Św. Bartłomieja z 1343 r. wraz z renesansową kaplicą Matki Boskiej Różańcowej oraz XVII-wieczny ratusz. Zabytkowy jest także układ architektoniczny rynku i przyległych ulic, gdzie można znaleźć przykłady dawnej architektury małomiasteczkiej i przemysłowej.

The Staszów Region is an area abounding in interesting landscapes and architectural objects. It represents an extraordinary combination of forms and contrasts, including picturesque hills, as well as many lakes and rivers. It is a region with a very rich cultural heritage, full of castles, manor-houses, churches as well as traces of the economic past. The heart of the region is the town of Staszów; its most characteristic architectural element is the historic market square with former tenement houses called kramnice, whose function was similar to that of the Sukiennice (Cloth Hall) in Kraków. In Staszów there are a number of very valuable monuments, including the church of St Bartholomew (1343) with a Renaissance chapel of Our Lady of the Rosary and the 17th-century town hall. The architectural layout of the Market Square and adjacent streets is also historic – it contains examples of old small-town and industrial architecture.

Szydłów

Szydłów z powodu doskonale zachowanego średniowiecznego układu urbanistycznego oraz murów miejskich zyskał miano polskiego Carcassonne. Wykonane z lokalnego wapienia w XIV wieku mury mierzyły 1080 m długości, do 1,8 m szerokości. Zamek wybudowany został na zlecenie Kazimierza Wielkiego około 1354 roku. Obecnie podziwiać można tu Salę Rycerską, Skarbczyk, w którym mieści się Muzeum oraz Bramę Krakowską. Na północ od rynku stoi późnogotycka synagoga wzniesiona przed 1564 rokiem.

Szydłów acquired the name of the Polish Carcassonne thanks to its well-preserved medieval urban layout and fortification walls. Built of locally extracted limestone in the 14th century, the city walls were 1,080 metres long and 1.8 metres wide. The castle was erected upon the order of King Casimir III the Great around 1354. Its elements particularly worth seeing include the Knights' Hall, the Skarbczyk, now the seat of the Museum, and the Kraków Gate. North of the market square stands a late-Gothic synagogue erected before 1564.

Muzeum w Skarbczyku /
Museum in Skarbczyk
ul. Szkolna 8, 28-225 Szydłów
tel. +48 41 354 53 13
www.szydlow.pl

Zespół Pałacowy w Kurozwękach

W drugiej połowie XIV wieku w Kurozwękach zbudowany został zamek, znany z dokumentu z 1400 roku jako castrum Curoswank. W XVIII wieku założenie mieszkalno-obronne całkowicie przekształcono w barokowo-klasycystyczną rezydencję. Turyści mogą zwiedzić wnętrza kurozwęckiego pałacu wraz z piwnicami oraz muzeum, w którym znajdują się pamiątki rodziny Popielów i galeria obrazów Józefa Czapskiego. Ponadto można skorzystać z noclegów w stylowych wnętrzach Oranżerii i Oficyny. Niecodzienną atrakcją jest stado bizonów amerykańskich, które można oglądać z wnętrza wozu „safari bizon”. Miłośnicy aktywnego wypoczynku wybiorą zapewne przejażdżkę konno, rowerem, zagrają w paint-ball lub spróbują odnaleźć się wśród 4 km ścieżek kukurydzianego labiryntu. Po całonocnym zwiedzaniu na przybyłych gości czekają potrawy z bizona serwowane w pałacowej restauracji.

Palace Complex in Kurozwęki

Zespół Pałacowy w Kurozwękach /
Palace Complex in Kurozwęki
ul. Zamkowa 3, Kurozwęki, 28-200 Staszów
tel. +48 15 866 72 72, 15 866 72 71
www.kurozweki.com, www.bizony.com

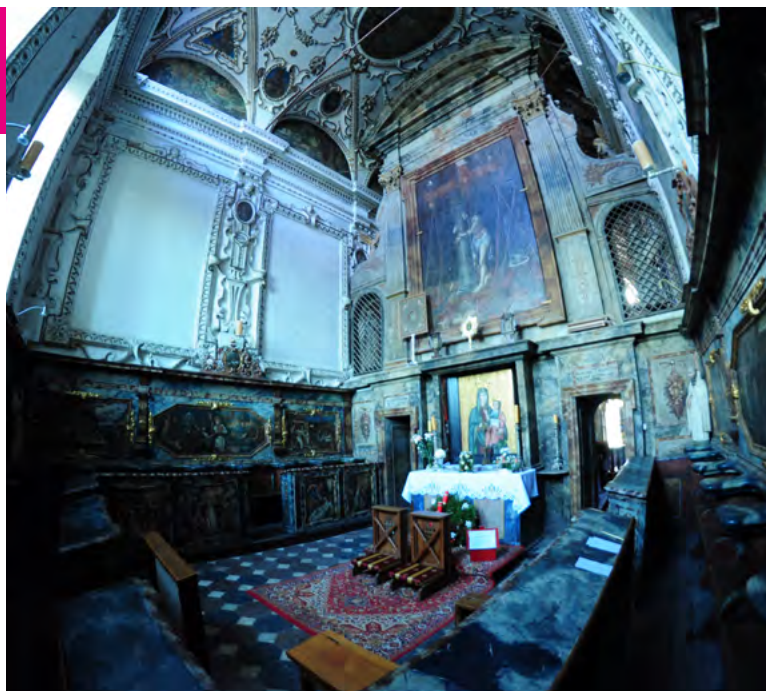
According to a document from 1400 known as castrum Curoswank, a castle was built in Kurozwęki in the second half of the 14th century. Originally erected for residential and defensive purposes, the building was eventually transformed into a splendid Baroque and neoclassical residence in the 18th century. Visitors can tour the palace interiors and its basement, as well as the museum where souvenirs of the Popiel family and a gallery of paintings by Józef Czapski are kept. They can also spend a night in the stylish interiors of the Orangery and the Annex. An additional attraction is a herd of American bison that can be admired while touring the enclosure in a special safari bison wagon. Enthusiasts of active rest will certainly take the opportunity to ride on horseback, bike, play paintball, or try a rope slide. After a whole day of sightseeing, visitors can try bison dishes served in the palace restaurant.

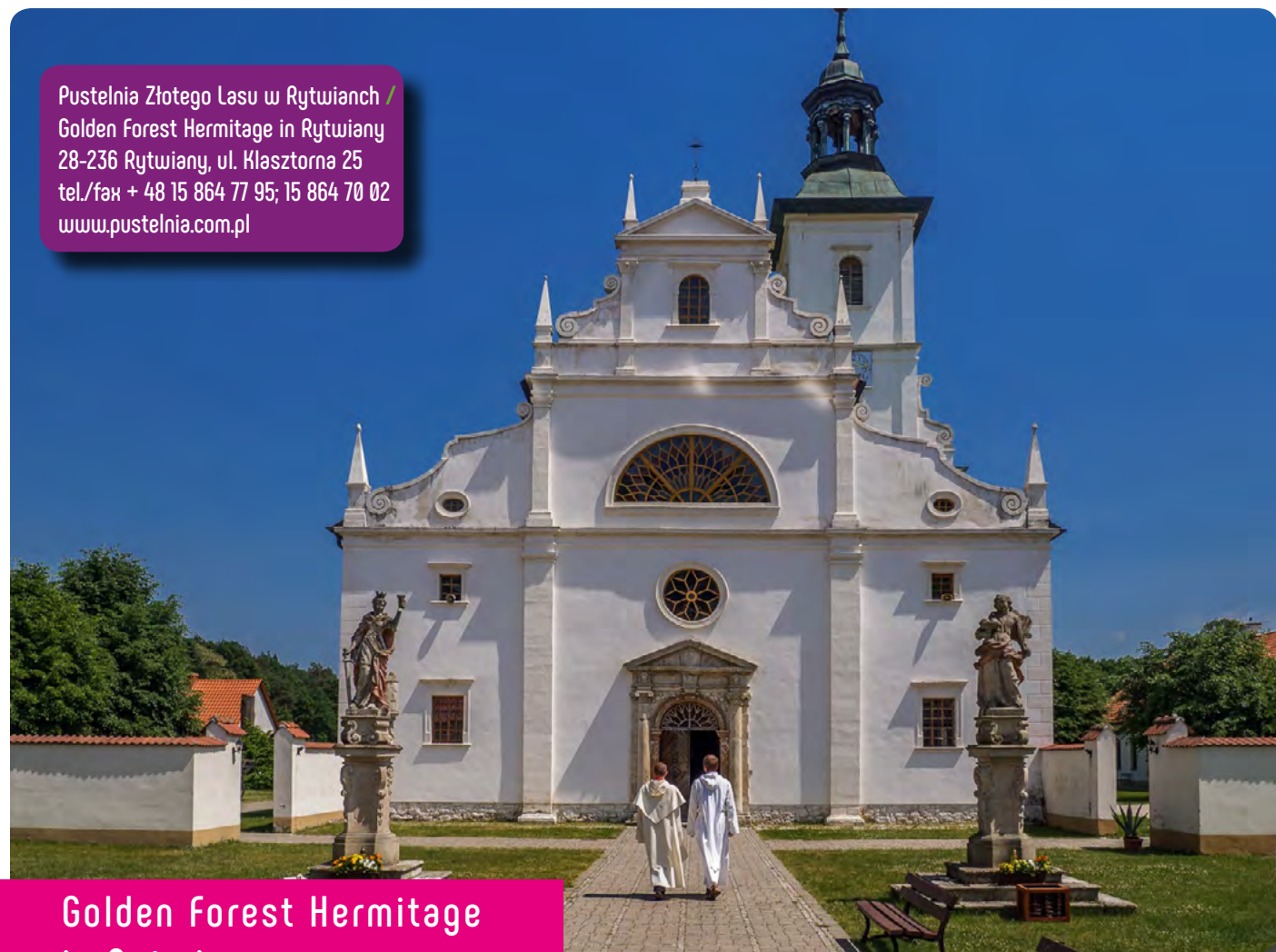

Pustelnia Złotego Lasu w Rytwianach

Historia klasztoru kamedułów w Rytwianach zaczyna się 27 sierpnia 1617 r. gdy Kapituła Generalna Kongregacji zatwierdziła fundację braci Tęczyńskich. Była to, po krakowskiej, druga pustelnia tego zakonu w Polsce. Przez ponad dwa wieki klasztor promieniował duchowością kontemplacyjną opartą na trzech filarach: milczeniu, modlitwie, samotności, a w burzliwych dziejach ojczyzny trwał jako opoka polskości i chrześcijańskich wartości. Po kasacji, gdy mnisi opuścili na zawsze pustelnię, klasztor podupadł materialnie, ale zachowały się najcenniejsze dzieła malarstwa, rzeźby i architektury włoskich mistrzów baroku. Obecnie, odnowiony, aspirujący do miana pomnika historii, klasztor jako współczesna pustelnia zaprasza gości po ciszę i kontemplację zarówno otaczających lasów i ogrodów, jak też pięknej barokowej świątyni, Galerii Kamedulskiej czy muzeum serialu „Czarne chmury”. Pokamedulskie cele i refektarz zapraszają zarówno osoby indywidualne, jak też grupy pielgrzymkowe i turystyczne. W roku 2017 – dodatkowo każdy pielgrzym może uzyskać odpust z racji jubileuszu 400-lecia istnienia Pustelni Złotego Lasu.

Pustelnia Złotego Lasu w Rytwianach /
Golden Forest Hermitage in Rytwiany
28-236 Rytwiany, ul. Klasztorna 25
tel./fax + 48 15 864 77 95; 15 864 70 02
www.pustelnia.com.pl

Golden Forest Hermitage in Rytwiany

The history of the monastery of the Camaldolese order in Rytwiany began on 27 August 1617, when the General Chapter of the Congregation approved the foundation of the Tęczyński brothers. That was the second hermitage of this order in Poland after the one established in Kraków. For more than two centuries, the monastery radiated contemplative spirituality based on three pillars: silence, prayer and solitude, and persisted as a stronghold of Polish identity and Christian virtues in the turbulent history of the Homeland. After the cassation of the convent, when monks left the hermitage, the financial condition of the monastery deteriorated, but the most valuable paintings, sculptures and architectural works by Italian Baroque artists have survived. Today, aspiring to the status of Monument to History, the renovated monastery as a modern hermitage invites visitors to find silence and contemplation both in the surrounding forests and gardens and in the beautiful Baroque temple, the Camaldolese Gallery or the museum of the TV series 'Czarne chmury' [Black Clouds]. Former Camaldolese cells and the refectory invite both individual persons and groups of pilgrims and tourists. In 2017, every pilgrim can also be granted absolution on the occasion of the 400th anniversary of the establishment of the Golden Forest Hermitage.

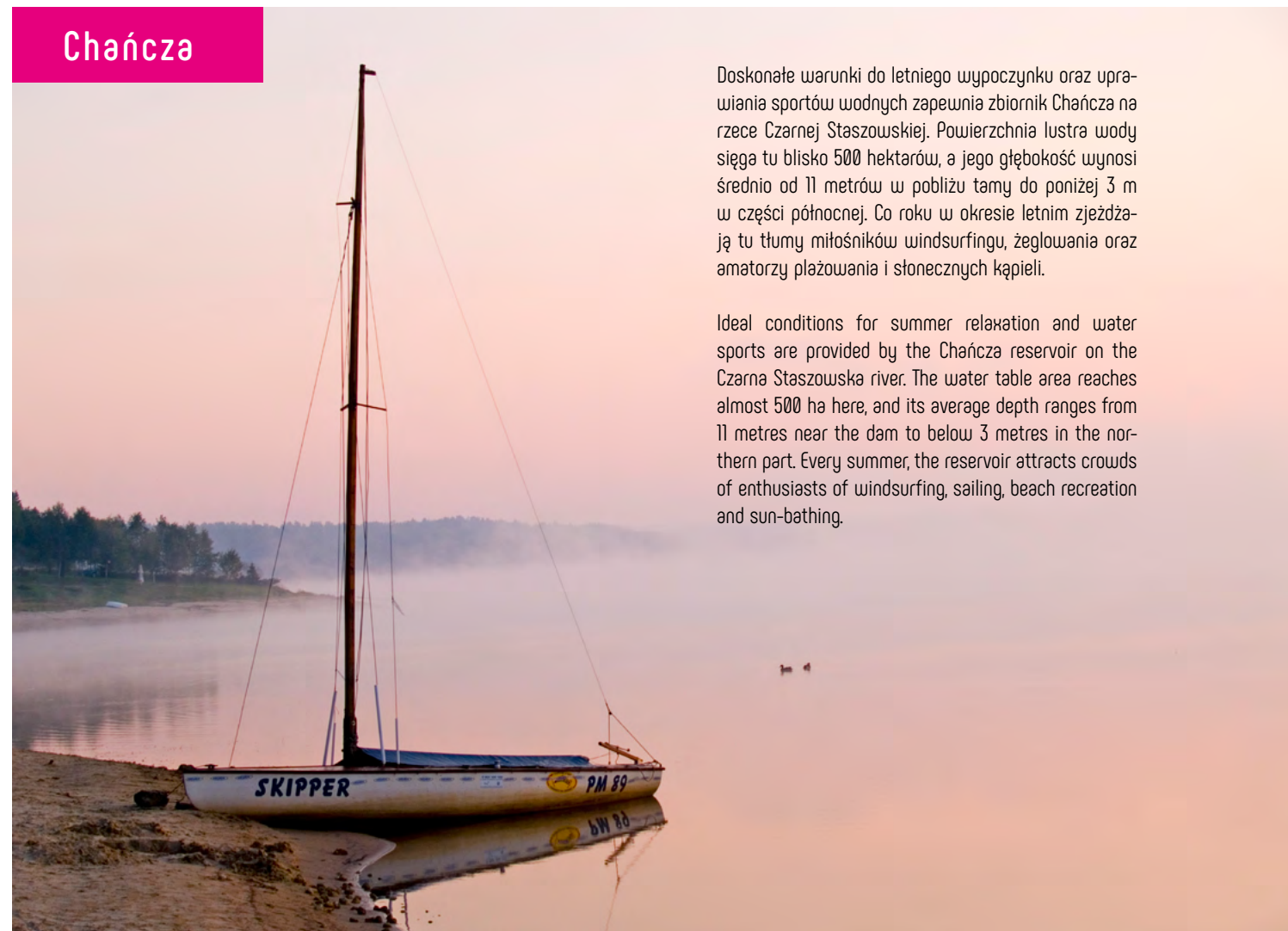

Golejów

Pojezierze Staszowskie, Małe Mazury czy Golejowska Wenecja to jedno z kilku określeń dla niezwykłego kompleksu kilkudziesięciu jezior i oczek wodnych położonych w Lasach Golejowskich, zaledwie 4 km od centrum Staszowa. Jednym z największych jezior jest Duży Staw o powierzchni 3,6 ha, nad którym zlokalizowane są ośrodki wypoczynkowe oraz baza gastronomiczna. Jezioro to jako jedyne pełni rolę kąpieliska z podziałem na brodzik i baseny oraz funkcję rekreacyjno-turystyczną z bogatą wyposażalnią sprzętu wodnego. Golejów to także raj dla wędkarzy, bowiem wokół jeziora zlokalizowanych jest kilka pomostów wędkarskich. Nie lada ciekawostką są niewielkie, przemieszczające się po jeziorach, pływające wyspy. Golejów to wymarzone miejsce na spędzenie wakacji.

The Staszów Lake Region, Little Masuria, or Golejów's Venice are only some of the terms used to define the unusual complex of a few dozen lakes and small water bodies located in the Golejów Forests, only 4 km from the centre of Staszów. One of the biggest lakes is the Big Pond with an area of 3.6 ha, on which resort centres and food outlets are located. It is the only lake which serves as a bathing place, and is divided into a wading pool and swimming pools, fulfilling a recreational & tourist function with the possibility of hiring many items of water equipment. Golejów is also a paradise for anglers, with a number of angling platforms located around the lake. Small floating islands moving across lakes are noteworthy, too. Golejów is an ideal holiday destination.

Chańcza

Doskonałe warunki do letniego wypoczynku oraz uprawiania sportów wodnych zapewnia zbiornik Chańcza na rzece Czarnej Staszowskiej. Powierzchnia lustra wody sięga tu blisko 500 hektarów, a jego głębokość wynosi średnio od 11 metrów w pobliżu tamy do poniżej 3 m w części północnej. Co roku w okresie letnim zjeżdżają tu tłumy miłośników windsurfingu, żeglowania oraz amatorzy plażowania i słonecznych kąpeli.

Ideal conditions for summer relaxation and water sports are provided by the Chańcza reservoir on the Czarna Staszowska river. The water table area reaches almost 500 ha here, and its average depth ranges from 11 metres near the dam to below 3 metres in the northern part. Every summer, the reservoir attracts crowds of enthusiasts of windsurfing, sailing, beach recreation and sun-bathing.

Ponidzie

Ponidzie, którego kręgosłup stanowi malowniczo meandrująca rzeka Nida, ze względu na specyficzny klimat, nasłonecznienie i roślinność nazywane są świętokrzyskim stepem. Słynie ono z kolorowych lasów, urokliwych, przydrożnych figur i świątków, unikalnych zabytków oraz źródeł słynących wód mineralnych. Obszarowo obejmuje takie historyczne miasta, jak Jędrzejów, Pińczów, Wiślica i Nowy Korczyn. To nie tylko miejsce doskonałe do aktywnego wypoczynku dla miłośników spacerów, kajakarzy, jeźdźców i lotniarzy, lecz również miejsce, gdzie odnaleźć można zdrowie. Cudowny mikroklimat, kontakt z nieskażoną przyrodą, uzdrowicielskie wody mineralne i zabiegi na najwyższym poziomie powodują, iż do słynnych miejscowości uzdrowiskowych – Busko-Zdrój i Solec-Zdrój – każdego roku, z najodleglejszych zakątków, przybywają kuracjusze, aby powrócić do zdrowia, zregenerować siły, przywrócić blask urodzie i poprawić kondycję.

The Ponidzie Region, with the picturesquely meandering Nida River forming its backbone, is called the Świętokrzyski Region Steppe due to its specific climate, sun exposure and vegetation. It is famous for colourful forests, charming roadside figures and shrines, unique monuments and springs of sulphate & salty mineral waters. Its territory encompasses a number of historical cities, such as Jędrzejów, Pińczów, Wiślica and Nowy Korczyn. This place is ideal not only for enthusiasts of active rest, such as hikers, kayakers, horse riders and hang-gliders, but also for those who want to improve their health. Thanks to their wonderful micro-climate, contact with unpolluted nature, healing mineral waters and top-level treatments, the famous Busko-Zdrój and Solec Zdrój spa towns attract patients from the most distant places, who arrive there every year to recover, regenerate their strength, refresh their beauty and improve their fitness.

Pińczów

Pińczów – serce Ponidzia, to miejscowość położona nad Nidą. Mikołaj Oleśnicki uczynił z Pińczowa ośrodek reformacji w Małopolsce. Tu, w siedzibie arian – braci polskich, dokonano pierwszego i najpiękniejszego przekładu na język polski Biblii zwanej brzeską, radziwiłłowską lub pińczowską. Od XVII w. Pińczów był stolicą ordynacji pińczowskiej. W tutejszym gimnazjum kształcił się późniejszy proboszcz Krzyżanowic i Pińczowa, współtwórca Konstytucji 3 Maja – Hugo Kołłątaj. Godne zobaczenia są: populiński zespół klasztorny, kościół i klasztor reformatów, renesansowa synagoga, pałac Wielopolskich, Dom na Mirowie zwany drukarnią ariańską. Ze wzgórza św. Anny, na którym znajduje się wykonana według projektu Santi Gucciego kaplica kopułowa, rozpościera się widok na meandry Nidy i łąki. W Pińczowie zlokalizowana jest stacja kolejki wąskotorowej Ciuchcia Ekspres Ponidzie. Sześć kilometrów od Pińczowa, w **Młodzawach Małych**, położony jest niezwykle **Ogród na Rozstajach**. Spotkać tu można istniejący bajkowy krajobraz – kilkunastometrowy wodospad, jaskinię, oczka wodne oraz niezliczoną ilość kwiatów i krzewów.

Pińczów, a town situated on the Nida river, is the heart of the Ponidzie Region. In the middle of the 16th century, thanks to Mikołaj Oleśnicki, Pińczów became the main reformation centre in Małopolska. It was here, in the residence of the arians, known also as the Polish Brethren, that the first and most beautiful translation of the Bible into Polish, called the Brest Bible, the Pińczów Bible or the Radziwiłł Bible, was made. In the 17th century, Pińczów was the capital of the Pińczów fee tail estate (ordynacja). The local gymnasium was attended by the future parson of Krzyżanowice and Pińczów and one of the authors of the 3 May Constitution – Hugo Kołłątaj. The historic sites worth seeing include the former Pauline monastic complex, the church and monastery of the Franciscan Reformers, a Renaissance synagogue, the palace of the Wielopolski family, and the House in the Mirów District called the Arian printing house. St Anna's Hill, where a domical chapel designed by Santi Gucci is situated, gives an extensive view of the meanders of the Nida and the meadows. Another attraction located in Pińczów is a station of the Narrow Gauge Railway Ciuchcia Express Ponidzie. Six kilometres away from Pińczów, in **Młodzawy Małe**, an unusual **Garden at the Crossroads** is located. You can come across a truly marvellous landscape here: a several-metre-high waterfall, a cave, small water bodies and a countless number of flowers and shrubs.

Chroberz

Chroberz był własnością rodów Tęczyńskich i Tarnowskich, potem należał do ordynacji pińczowskiej Myszkowskich, a w XIX w. do Wielopolskich. Aleksander Wielopolski zlecił wybudowanie pałacu wg projektu Henryka Marconiego z przeznaczeniem na bibliotekę ordynacji. Budynek stanowi siedzibę Ośrodka Dziedzictwa Kulturowego i Tradycji Rolnej Ponidzia w którym można zobaczyć podwójny pochówek mężczyzny i kobiety sprzed 4,5 tys. lat, tzw. kochankowie z Petczysk.

Chroberz was originally owned by the Tęczyński and Tarnowski families, then it belonged to the Pińczów estate of the Myszkowski family, and in the 19th century it was taken over by the Wielopolski family. The palace was designed by Henryk Marconi and built upon the order of Aleksander Wielopolski, who intended to establish the library of the estate there. The building is the seat of the Local Government Centre for Cultural Heritage and Agricultural Tradition of the Ponidzie Region, in which the double burial of a man and a woman (called lovers from Petczyska) held 4,500 years ago can be seen.

Chotel Czerwony

Według zapisków Jana Długosza, który posiadał w Chotli Czerwonym folwark z ogrodem, parafia ta należy do najstarszych w Polsce. Dzięki fundacji Długosza w latach 1440-1450 w miejscu drewnianego, stanął piękny, gotycki kościół. Mówi się, że ta jednonawowa świątynia jest „córką” kolegiaty wiślickiej, ponieważ jest niemal jej wierną miniaturą kopią. Świątynia stoi na wzgórzu z widocznymi odstąpieniami gipsowymi tzw. jaskółczymi ogonami z grotą skalną zwaną kuchnią proboszcza.

Nieopodal kościoła znajduje się **rezerwat przyrody Przęślin** z odstąpieniami gipsów wielokrystalicznych oraz unikalne gatunki roślin.

According to the records of Jan Długosz, who owned a grange with a garden in Chotel Czerwony, this parish is one of the oldest in Europe. In the years 1440-1450, thanks to Długosz's foundation, a beautiful Gothic church was erected in place of the former wooden church. This single-nave temple is said to be a "daughter" of the Wiślica collegiate church, because it constitutes its almost faithful miniature copy. The temple stands on a hill with visible uncovered gypsum fragments called dovetails and with a rock cave called the parson's kitchen.

Not far from the church, there is the **Przęślin nature reserve** with uncovered large-crystalline gypsum fragments and unique plant species.

Wiślica

Leżąca na Ponidziu Wiślica została w 990 roku wcielona przez Mieszka I do jego ziem. Niektóre źródła podają, iż książę państwa Wiślan przyjął tu chrzest w 880 roku. Do dzisiaj zachowała się gipsowa misa chrzcielna, służąca do chrztu zbiorowego. Nad miasteczkiem góruje wzniesiona przez Kazimierza Wielkiego kolegiata, dziś Bazylika Mniejsza. Dzięki romańsko-gotyckiej figurze Matki Bożej zwanej Madonną łokietkową z 1300 r. znana jest jako Sanktuarium Matki Bożej Wiślickiej. Pod posadzką gotyckiego kościoła odnaleziono relikty dwóch romańskich świątyń z XII i XIII w. oraz słynną posadzkę wiślicką tzw. Płytę Orantów datowaną na 1170 r. – unikalną w skali europejskiej. W 1347 r. w Wiślicy ogłoszono tak zwane Statuty Wiślickie – była to pierwsza polska kodyfikacja prawa. Warto tu też odwiedzić Dom Długosza z 1460 roku i gotycką dzwonnice.

Located in the Ponidzie Region, Wiślica was incorporated into the budding Polish state by Duke Mieszko I in 990. Some sources maintain that the ruler of the Vistulans converted to Christianity there in 880. A gypsum baptismal basin used for group baptism is still there. The townscape is dominated by the Basilica Minor, a former collegiate church erected by Casimir III the Great. It shelters a Romanesque-Gothic figure of Our Lady known as Madonna Łokietkowa (1300). Today, the place is known as the Sanctuary of Our Lady of Wiślica. Remains of two earlier Romanesque churches from the 12th and 13th century, as well as a unique Orantów Plate, a Romanesque floor dated to 1170, were discovered beneath the floor of the Gothic church. The Wiślica Statutes, the first Polish codification of law, were issued here in 1347. Other sites worth seeing include the Długosz House built in 1460, and a Gothic belfry.

Bejsce

W tej niewielkiej miejscowości zachowały się niezwykle cenne zabytki. Wśród nich gotycki kościół Św. Mikołaja z arcydziełem polskiego manieryzmu – kaplicą Firlejów pw. Matki Boskiej, ufundowaną w latach 1594-1600 przez wojewodę krakowskiego Mikołaja Firleja. W jej wnętrzu, na zachodniej ścianie, znajduje się niezwykle nagrobek Mikołaja Firleja i jego żony Elżbiety z Ligęzów. Naprzeciwko znajduje się ołtarz wykonany z marmuru, piaskowca i alabastru, w którego środkowej części umieszczono scenę Wniebowzięcia Matki Boskiej, zaś po bokach postacie świętych Stanisława oraz Mikołaja. W XIX wieku w kaplicy Firlejów złożona została metalowa urna z sercem Marcina Badeniego, ówczesnego właściciela Bejsce, dla którego w 1802 roku naprzeciwko kościoła wzniesiono klasycystyczny pałac. Budowla swoim wyglądem zbliżona jest do warszawskiego Belwederu, stąd jej potoczna nazwa Mały Belweder. Mimo, iż w pałacu obecnie znajduje się Domu Opieki Społecznej, zabytkowe pomieszczenia udostępniane są do zwiedzania.

A number of extremely valuable historic sites have survived in this village. One of them is the Gothic church of St Nicholas containing a masterpiece of Polish mannerism – the Firlej family chapel of Our Lady, which was founded by the Kraków voivode Mikołaj Firlej in the years 1594-1600. Inside the chapel, on the western wall, there is the unusual tombstone of Mikołaj Firlej and his wife Elżbieta from the Ligęza family. Opposite the tombstone, there is an altar made of marble, sandstone and alabaster, the middle part of which shows the scene of the Assumption of Our Lady, with figures of St Stanislaus and St Nicholas shown on both sides. In the 19th century, a metal urn with the heart of Marcin Badeni, the then owner of Bejsce, was placed in the Firlej family chapel. In 1802, a Classicist palace was erected for Badeni in front of the church. The shape of the building resembles the Warsaw Belvedere Palace, so it is commonly called "Little Belvedere". Although the palace is the seat of the Social Welfare House today, its historic premises are accessible to visitors.

Busko-Zdrój

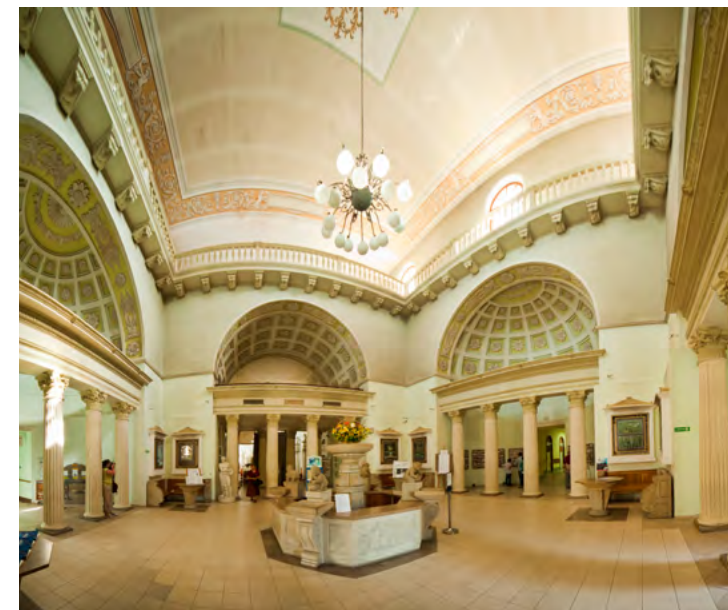
Solec-Zdrój

Te leżące na Ponidziu miejscowości należą do czołowych polskich uzdrowisk. Ich największym bogactwem są wody siarczkowe i jodkowo-bromkowe wykorzystywane do leczenia chorób układu krążenia, narządu ruchu, układu węgetatywnego, chorób skóry i chorób kobiecych. Pierwszy zakład kąpielowy w Busku – obecne sanatorium Marconi – został uruchomiony 1 czerwca 1836 r. i tę datę uważa się za początek kurortu. Podstawą kuracji w Busku są kąpiele siarczkowe i kuracja pitna. Wysoki procent mineralizacji buskiej wody siarczkowej – na poziomie 1,4 ‰ – sprawia iż układ kostny regeneruje się trzy krotnie szybciej, co wyróżnia buską siarkę na tle wielu kurortów w Europie. Tradycyjna hydroterapia wspomagana jest całą gamą zabiegów fizjoterapeutycznych oraz nowoczesną aparaturą medyczną, dającą bardzo dobre efekty lecznicze.

Natomiast Solec-Zdrój przyciąga coraz więcej kuracjuszy i turystów za sprawą występującego w soleckich wodach dużego stężenia związków siarki dwuwartościowej. Ich wysoka mineralizacja powoduje, że są one najsilniejszymi wodami leczniczymi w Polsce, a nawet jednymi z najlepszych w Europie. Nie lada atrakcją będącą uzupełnieniem oferty uzdrowiskowej w Solcu, jest otwarty w 2013 r. kompleks basenów mineralnych z centrum SPA i Wellness.

Situated in the Ponidzie Region, both towns are among the most important Polish health resorts. Their most valuable assets are sulphurous and iodide-bromide waters used for treating cardiovascular diseases, locomotor system diseases, vegetative system diseases, skin diseases and gynaecological diseases. The first health resort facility – now the Marconi sanatorium – was put into operation on 1 June 1836 and started the development of the spa. Therapies in Busko-Zdrój are based on sulphide baths and medicinal water drinking cures. The high-percentage of sulfuric water mineralization – at the level of 1.4‰ – makes the human skeleton regenerate three times faster. For this reason, sulfur from Busko-Zdrój stands out from the others health resorts in Europe. Traditional hydrotherapy is backed up by various physiotherapy treatments with the use of modern medical facilities ensuring excellent results.

The Solec-Zdrój health resort attracts more and more patients and tourists with the high concentration of bivalent sulphur compounds in its waters. Because of their high mineralisation, these are the strongest medicinal waters in Poland and some of the best in Europe. The offer of the Solec health resort is supplemented by an extremely attractive complex of mineral pools with a Spa and Wellness centre, which was opened in 2013.

Chmielnik

Z historią Chmielnika wiąże się dzieje społeczności żydowskiej, czego świadectwem jest synagoga wzniesiona prawdopodobnie w latach 1633-1634, a obecnie przekształcona w nowoczesny Ośrodek Edukacyjno-Muzealny Świętokrzyski Shtetl. Wizyta tu, dzięki multimedialnym mapom regionu, ekranom dotykowym, szybom holograficznym, ukrytym głośnikom – jest fascynującym spacerem po przedwojennych uliczkach Chmielnika i wyprawą w głąb nastroju i tradycji Shtetla. Od kilku lat w Chmielniku w czerwcu odbywa się duża, cykliczna impreza Spotkania z Kulturą Żydowską.

The history of Chmielnik involves the existence of the Jewish community, which is reflected by a synagogue erected probably in the years 1633-34 and currently transformed into the modern Educational & Museum Centre Świętokrzyski Shtetl. Thanks to multimedia maps of the region, touch screens, holographic panes and hidden loudspeakers, a visit to the centre is a fascinating walk along the pre-war streets of Chmielnik and a trip into the mood and traditions of Shtetl. For the last few years, a large cyclic event entitled Encounters with Jewish Culture has been held in Chmielnik in June.

Baseny Mineralne w Solcu-Zdroju

Baseny Mineralne Solec-Zdrój to innowacyjny kompleks łączący w sobie rekreację oraz relaks z lecnictwem uzdrowskim i jedyny w Polsce obiekt z wysokomineralizowaną wodą mineralną. Obiekt oferuje szeroką gamę możliwości aktywnego spędzania wolnego czasu. Do dyspozycji gości jest basen rekreacyjny z atrakcjami wodnymi oraz jedyny tego typu w Polsce basen solankowo-siarczkowy leczniczy z wodą siarczkową ze źródła Malina, a także kompleks saun ze strefą Wellness i wanną SPA.

W przychodni Centrum Zdrowia można skorzystać z zabiegów z zakresu leczenia uzdrowskiego (kąpiele siarczkowe, borowinowe, fizykoterapia, kinezyterapia, terapia manualna, masaże). Jak wiadomo ruch, a zwłaszcza pływanie, pobudzają apetyt, dlatego po mokrych szaleństwach warto skorzystać z oferty baru lub restauracji, serwującej pyszne dania w bardzo atrakcyjnych cenach.

Baseny Mineralne to obiekt, który odniósł wielki sukces i na stałe wpisał się w polską mapę turystyczną i rehabilitacyjną.

Baseny Mineralne Solec-Zdrój / Solec Zdrój-Mineral Pools
Partyzantów 18, 28-131 Solec Zdrój, tel. +48 41 377 65 65
repcja@basenymineralne.pl, www.basenymineralne.pl
czynne codziennie również w niedziele i święta od 8:00 do 22:00 /
open every day, including Sundays and holidays, 8 a.m. - 10 p.m.

Mineral Pools in Solec-Zdrój

Solec-Zdrój Mineral Pools are an innovative complex combining recreation and relaxation with curative treatments, and are the only facility with highly mineralised mineral water in Poland. The facility offers a wide range of active leisure possibilities. Visitors have at their disposal a recreational swimming pool with water attractions and the only curative brine & sulphide pool in Poland with sulphide water from the Malina spring, as well as a complex of saunas with a Wellness zone and a Spa bath.

The outpatient clinic of the Health Centre offers a variety of curative treatments (sulphide baths, mud baths, physiotherapy, kinesiotherapy, manual therapy, massages). As we know, physical activity, particularly swimming, stimulates appetite, so after having a great time in the water we recommend visiting a bar or restaurant serving delicious dishes at very attractive prices.

The Mineral Pools in Solec-Zdrój have very successfully established their position on the Polish tourist and rehabilitation map.

Europejskie Centrum Bajki im. Koziołka
Matółka w Pacanowie /
Koziołek Matółek European Fairy Tale Centre
ul. Kornela Makuszyńskiego 1
28-133 Pacanów, tel. +48 41 376 50 79
www.centrumbajki.pl

Europejskie Centrum Bajki w Pacanowie

Europejskie Centrum Bajki w Pacanowie jest unikalną instytucją kultury, działającą w skali regionu i kraju, która wykorzystuje rozrywkę, zabawę oraz naukę jako sposoby na przekazywanie wiedzy i upowszechnianie wartości. Supernowoczesny, bajkowy budynek Centrum zawiera ekspozycję łączącą zdobycze technik multimedialnych z tradycyjnymi eksponatami muzealnymi. To stworzona z myślą o najmłodszych wspólna podróż przez baśniowe krainy, gdzie można spotkać Koziołka Matółka, elfy, wróżki, a od niedawna przemierzyć krainę Soria Moria - interaktywny labirynt ilustrujący świat baśni, legend i podań krajów Północy. Centrum Bajki to także teatr, kino 3D, księgarnia, czytelnia, zaczerpnięty ogród, a nawet instytucja naukowa - Instytut Bajki. Do dnia dzisiejszego Centrum Bajki odwiedziło blisko milion gości. Specjalnością Centrum są także warsztaty dla grup zorganizowanych, rozwijające kreatywność, wiedzę i umiejętności manualne oraz eventy i masowe imprezy, m.in. organizowany w czerwcu Międzynarodowy Festiwal Kultury Dziecięcej, organizowany w partnerstwie z innymi krajami i przyciągający co roku do Pacanowa dziesiątki tysięcy małych widzów albo październikowy Zjazd Postaci Bajkowych. Centrum Bajki wie jak rozmawiać z dziećmi! Wszystkie stałe atrakcje Centrum, ze względu na duże zainteresowanie wymagają wcześniejszej rezerwacji.

European Fairy Tale Centre in Pacanów

The European Fairy Tale Centre in Pacanów is a unique cultural institution operating on a regional and nationwide scale that uses entertainment, fun and learning for the communication of knowledge and popularisation of values. The supermodern marvellous building of the Centre contains an exhibition that combines the achievements of multimedia technology with traditional museum exhibits. It is a shared trip across fairy lands addressed to children, during which they can meet Koziołek Matółek, elves and fairy godmothers. Recently, children have also been given an opportunity to travel across the "Soria Moria" land - an interactive labyrinth illustrating the world of fairy tales and legends of Northern countries. The Fairy Tale Centre also encompasses a theatre, 3D cinema, a bookshop, a reading room, a magic garden, and even a scientific institution - the Fairy Tale Institute. So far, the Centre has been visited by nearly one million people.

The European Fairy Tale Centre specializes in workshops for organised groups that develop creativity, knowledge and manual skills, small- and large-scale events, such as the International Festival of Children's Culture held in June in partnership with other countries, which attracts many thousands of little spectators to Pacanów, or the Meeting of Fairy Tale Characters in October. The Fairy Tale Centre knows how to talk to children! Because of significant interest, all permanent exhibitions of the Centre require prior booking.

Ziemia Jędrzejowska

Ziemia jędrzejowska ma piękną i bogatą tradycję ściśle związaną z historią Polski. Przez ziemie te od dawien dawna przebiegały ważne szlaki komunikacyjne, miały tu też miejsce ważne wydarzenia historyczne. Bogata przeszłość tej ziemi to także działalność wielu wybitnych ludzi. Do najważniejszych postaci należą, m.in. Wincenty Kadłubek, Mikołaj Rej z Nagłowic, Jan Chryzostom Pasek, Stanisław Konarski.

The Jędrzejów Region has a beautiful and rich tradition that is closely connected with the history of Poland. This land has always been situated on important transport routes, and some important historical events have taken place here. The rich past of this land also includes the activity of many outstanding people. The most important of them include, among others, Wincenty Kadłubek, Mikołaj Rej of Nagłowice, Jan Chryzostom Pasek, and Stanisław Konarski.

Jędrzejów

Jędrzejów był pierwszym miejscem w Polsce, w którym osiedli cystersi, sprowadzeni przez biskupa Janika i jego brata Klemensa z rodu Gryfitów. W 1218 r. do klasztoru przybył nasz słynny kronikarz Wincenty Kadłubek. Tutaj też pracował nad „Kroniką polską” i tu zmarł w 1223 r.

Jędrzejów słynie również z **Muzeum im. Przytkowskich**. Ekspozowane są tam zegary słoneczne i mechaniczne, a kolekcja ta zaliczana jest do trzech najcenniejszych na świecie obok zbiorów z Oxfordu i Chicago.

Stąd też można rozpocząć „retro” podróż **Ciuchcią Ekspres Ponidzie**, a w pobliskich **Nagłowicach** znajduje się Dworek Mikołaja Reja z Izbą Pamięci poety.

Jędrzejów was the first place in Poland where Cistercian monks settled; they were brought here by bishop Janik and his brother Klemens from the Gryfita family. In 1218, the famous Polish chronicler Wincenty Kadłubek arrived at the monastery. Here he worked on the 'Polish Chronicle' and died in 1223.

Jędrzejów is also famous for the **Przytkowsky Clock Museum**. The museum exhibits a collection of sundials and mechanical watches, which is regarded as one of the world's three most valuable collections alongside those from Oxford and Chicago.

It can also be the starting point for a retro trip on the **Ciuchcia Ekspres Ponidzie** train, and in the nearby village of Nagłowice there is **Mikołaj Rej's Manor-House** with a Memory Room dedicated to the poet.

Dworek Mikołaja Reja w Nagłowicach

Nagłowice powszechnie kojarzone są z osobą Mikołaja Reja, ojca literatury polskiej, który od 1545 roku był tu dziedzicem wzorowo gospodarującym posiadłością, m.in. sadził lasy i zakładał pasieki. Obecnie w zbudowanym przez Kacpra Walewskiego dworku z 1798-1800 r. znajduje się izba pamięci słynnego autora słów: „A niechaj narodowie wżdy postronni znają, iż Polacy nie gęsi, iż swój język mają”. Prezentuje ona życie i dorobek pisarski Reja oraz obrazuje związki pisarza z Nagłowicami i znaczenie jego twórczości zarówno dla piśmiennictwa, jak i całej kultury polskiej. Jest tu wystawa reprodukcji przedstawiających życie i dorobek pisarski Reja. Na drzeworytach umieszczono fragmenty dzieł pisarza i zapisy z jego życiorysu. W gablotach znajdują się ciekawe teksty rękopisów – jest to m.in. „List do sąsiada” i „Zeznanie podatkowe”. Bogata i różnorodna twórczość Mikołaja Reja przyniosła mu uznanie, którym jako pisarz cieszył się już za życia. Był wielokrotnym posłem na Sejm i dworzaninem królewskim. Darowizny królewskie były dowodem uznania talentu i zasług pisarza dla narodowej literatury. Chociaż Nagłowice miały w swojej historii wielu właścicieli, to jednak miejscowość ta nierozłącznie kojarzy się z Rejem, a tradycje staropolskiej gościnności są tutaj nadal kultywowane.

W 1878 r., kiedy to właścicielem Nagłowic został Józef Kosicki, dworek powiększono i założono nowy park. Wystawił oficynę, odnowił i uzupełnił budynki gospodarcze, uporządkował i rozszerzył gospodarstwo rybne. Do dziś zachowały się w parku sędziwe dęby, modrzewie, lipy i graby. Obecnie w dworku działa również biblioteka i Punkt Informacji Turystycznej oraz pokoje gościnne. Można tutaj nie tylko zapoznać się z życiem i twórczością Mikołaja Reja, ale także bardzo dobrze wypocząć.

Mikołaj Rej's Manor-House in Nagłowice

Nagłowice is a village commonly associated with the poet Mikołaj Rej, called the “father of Polish literature”, who owned the mansion from 1545 onwards and managed it excellently, e.g. by planting forests and establishing aviaries. Today, the manor-house built by Kacper Walewski in the years 1798-1800 contains a Memory Room of the famous author of the words: “A niechaj narodowie wżdy postronni znają, iż Polacy nie gęsi, iż swój język mają.” (“Let it be by all and sundry foreign nations be known that Poles are no geese – they have a language of their own.”) The room presents Rej's life and literary output and illustrates the writer's links with Nagłowice and the importance of his works both for Polish literature and Polish culture as a whole. It contains an exhibition of reproductions presenting Rej's life and literary output. Fragments of the poet's works and important facts from his life have been illustrated on woodcuts. The display cases contain interesting manuscript texts, including “A letter to a neighbour”, and “A tax return”. The rich and varied literary output of Mikołaj Rej brought him the recognition that he enjoyed as a writer already during his lifetime. He was frequently a member of the Polish Sejm and a royal courtier. Lands granted to the writer by the king were a proof of recognition of his gift and contribution to Polish literature. Although Nagłowice had many owners, this place is inseparably associated with Rej, and the traditions of Old Polish hospitality are still cultivated here.

In 1878, when Józef Kosicki became the owner of Nagłowice, the manor-house was expanded and a new park was established. Kosicki built an annex, renovated and supplemented utility buildings, and tidied up and expanded the fish farm. Ancient oak trees, larches, lime trees and hornbeams have survived in the park till today. Today the manor-house contains also a library, a Tourist Information Point and guest rooms. Here you can not only learn much about the life and works of Mikołaj Rej, but also have a very good rest.

Dworek Mikołaja Reja w Nagłowicach /
Mikołaj Rej's Manor-House in Nagłowice
ul. Kacpra Walewskiego 7, 28-362 Nagłowice
tel. +48 41 381 45 70, +48 41 381 45 91, +48 503 991 814
dworekreja@wp.pl, www.naglowice.pl

Ziemia Skarżyska

Historia ziemi skarżyskiej nierozdzielnie związana jest z rozwojem przemysłu. Ze względu na występujące tu bogactwa naturalne (rudę żelaza i metali kolorowych, złoża kwarcytu), na terenach tych od wieków powstawały kopalnie, huty, odlewnie, kuźnie, tworząc za czasów Stanisława Staszica Staropolski Okręg Przemysłowy.

Wyjątkowym miejscem jest rezerwat archeologiczny Rydno, utworzony w celu ochrony pozostałości prehistorycznych zakładów kopalnianych hematytu, funkcjonujących w zamierzczłej przeszłości. W granicach rezerwatu wykryto także olbrzymie ilości wyrobów z krzemienia czekoladowego. Część znalezisk pochodzi z epoki paleolitu, mezolitu i neolitu.

W Skarżysku od 1989 roku istnieje Sanktuarium Matki Bożej Ostrobramskiej, a w nim, jedyna w Polsce, wierna kopia wileńskiej Ostrej Bramy. W Skarżyskiej Ostrej Bramie znajdują się piękne witraże, ukazujące polskich świętych oraz sceny z życia Matki Bożej. W kaplicy - Matki Bożej jest ponad 2000 wotów złożonych przez wiernych w podziękowaniu za otrzymane łaski.

The history of the Skarżysko-Kamienna Region is inseparably connected with industrial development. Because of natural resources occurring in this area (such as iron and non-ferrous metal ores, quartzite deposits), mines, steelworks, foundries, forging shops were established here, forming the Old Polish Industrial Region in the times of Stanisław Staszic.

An exceptional place is the Rydno archaeological reserve, which was established in order to protect the remains of prehistoric hematite mining plants that functioned in the distant past. In addition, large quantities of chocolate flint products were discovered within the reserve borders. Some of the items found date back to the Paleolithic, Mesolithic and Neolithic ages.

The Sanctuary of Our Lady of the Gate of Dawn in Skarżysko containing the only faithful copy of the Vilnius Gate of Dawn in Poland has existed since 1989. In the Skarżysko Gate of Dawn, there are beautiful stained-glass windows showing Polish saints and scenes from the life of Our Lady. In Our Lady's chapel, there are over 2,000 vota submitted by the faithful in gratitude for received graces.

Zalewy - Kamionka i Rejów

Zalew Kamionka znajduje się w centrum Suchedniowa. Na środku zalewu znajduje się wyspa stanowiąca rezerwat ptactwa wodnego i chronionych gatunków zwierząt. Przy zbiorniku działa OSiR w Suchedniowie. W jego skład wchodzi plaża, wyznaczone miejsce do kąpieli, boiska sportowe, plac zabaw dla dzieci, wypożyczalnia sprzętu sportowego oraz miejsce na grilla.

Zalew Rejów w Skarżysku-Kamiennie, położony jest wśród sosnowych lasów. To popularne miejsce rekreacji, otoczone alejkami spacerowymi i miejscami odpoczynku. Po zachodniej stronie zbiornika działa Ośrodek Wypoczynku i Rekreacji Rejów, który dysponuje plażą, miejscem wodnych zabaw dla dzieci, wieżą do skoków oraz sprzętem pływającym. W bezpośrednim sąsiedztwie ośrodka znajduje się Muzeum im. Orła Białego. Po drugiej stronie zbiornika znajduje się druga strzeżona plaża wraz z placem zabaw.

Reservoirs in Kamionka and Rejów

The Kamionka Reservoir is located in the centre of Suchedniów. In the middle of the reservoir, there is an island constituting a reserve of waterfowl and protected animal species. Near the reservoir, the Sport and Recreation Centre in Suchedniów is open. It consists of a beach, a designated bathing area, sports fields, a playground for children, a sports equipment rental point, and a barbecue spot.

The Rejów Reservoir in Skarżysko-Kamienna is situated among pine forests. It is a popular recreation place surrounded with walking alleys and places to rest. On the western side of the reservoir, there are the premises of the "Rejów" Rest and Recreation Centre, which has a beach, an area of water games for children, a diving tower and water equipment at its disposal. In the immediate vicinity of the reservoir, there is the White Eagle Museum. On the other side of the reservoir, there is the second protected beach along with a playground.

Muzeum im. Orła Białego w Skarżysku-Kamiennie

Odwiedzając Góry Świętokrzyskie warto, zaplanować wizytę w Muzeum im. Orła Białego. Położone na Zalewie Rejów, należy do jednych z najciekawszych miejsc nie tylko w naszym regionie, ale także w Polsce. Ekspozycja plenerowa uzbrojenia ciężkiego z okresu zimnej wojny składa się z czołgów, samolotów, transporterów opancerzonych, artylerii lufowej i rakietowej. Unikatem jest kuter torpedowy ORP Odważny, który do 1986 roku pływał po Morzu Bałtyckim pod banderą polskiej Marynarki Wojennej. Udostępnione jest dla turystów wnętrze samolotu transportowego Il-14. Można wejść, zasiąść za sterami i wyobrazić sobie skomplikowaną pracę pilotów. W sezonie letnim można skorzystać z ofert przejażdżki transporterem opancerzonym BTR-60. Muzeum jest czynne 7 dni w tygodniu, a w sezonie od maja do września można zwiedzać od 8.00 do 20.00. Istnieje możliwość zwiedzania z przewodnikiem oraz wcześniejszej rezerwacji – szczególnie w odniesieniu do grup zorganizowanych.

White Eagle Museum in Skarżysko-Kamienna

Muzeum im. Orła Białego / White Eagle Museum
ul. Słoneczna 90, 26-110 Skarżysko-Kamienna
tel. +48 41 25 20 231, muzeum@muzeum.biz
www.muzeum.skarzysko.pl

When staying in the Świętokrzyskie Mountains, it is worth planning a visit to the White Eagle Museum. Situated on the Rejów Reservoir, it is one of the most interesting places not only in the Świętokrzyski Region, but also in Poland. The open-air exhibition of heavy armament from the Cold War period consists of tanks, aircraft, armoured personnel carriers, tube artillery and rocket artillery. A unique item is the ORP Odważny – the only preserved cutter armed with torpedoes, which served on the Baltic Sea under the banner of the Polish Navy until 1986. The interior of an Il-14 transport aircraft has been made available to tourists. You can enter, take a seat at the controls and imagine the complicated work of pilots. In summer, you can take a ride in the BTR-60 armoured personnel carrier. The museum is open 7 days a week; from May to September, it is available to visitors from 8 a.m. till 8 p.m. Guided tours and advance booking are available, particularly with regard to organised groups.

Ziemia Starachowicka

Muzeum Przyrody i Techniki, Ekomuzeum im. J. Pazdura /
Museum of Natural History and Technology – Jan Pazdur Ecomuseum
ul. Wielkopiecową 1, 27-200 Starachowice
tel. +48 783 730 094, www.ekomuzeum.pl

Muzeum Przyrody i Techniki w Starachowicach

Najcenniejszym elementem Muzeum Przyrody i Techniki jest Zespół Wielkopiecowy z końca XIX wieku. Jest to jednocześnie jedyny w Europie zachowany w całości ciąg technologiczny urządzeń hutniczych. W skład zakładu wchodzi również jedna z największych maszyn parowych. W muzeum zobaczyć można kolekcje samochodów ciężarowych produkowanych przez Fabrykę Samochodów Ciężarowych STAR m.in. Papamobile i STARa 266R – uczestnika X Rajdu Paryż-Dakar w 1988 r. W zabytkowym budynku dawnej kotłowni (obecnie Kino Kotłownia) prezentowana jest wystawa paleontologiczna, na której prezentowane są tropy zwierząt żyjących w rejonie Gór Świętokrzyskich w okresie permu, triasu i jury. Na terenie Muzeum organizowane są cykliczne imprezy m.in. warsztaty archeologiczne pn. Żelazne Korzenie, Jarmark u Starzecha i festyn historyczny, Od Prastawian do Polaków.

Museum of Natural History and Technology in Starachowice

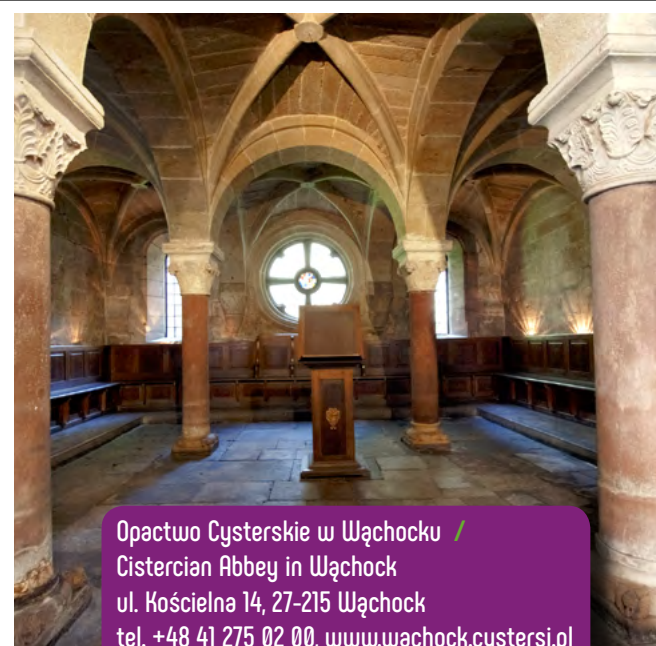
The most valuable element of the Museum of Natural History and Technology is the Blast Furnace Complex from the late 19th century. It is also Europe's only metallurgical industry process line that has been preserved in full. The plant also includes one of the biggest steam engines. In the museum, you can see collections of trucks manufactured by the Star Truck Factory, e.g. the Papamobile and STAR 266R, which took part in the 10th Paris-Dakar Rally in 1988. In the historic building of the former boiler house (currently occupied by the Kotłownia Cinema), tracks of animals living in the area of the Świętokrzyskie Mountains during the Permian, Triassic and Jurassic periods are presented at a paleontological exhibition. A number of regular events, such as "Iron Roots" (archaeological workshops), U Starzecha Fair and From Early Slavs to Poles, are organised on the Museum premises.

Opactwo Cysterskie w Wąchocku

Wąchock – miasteczko koło Starachowic, słynie nie tylko z dowcipów, ale przede wszystkim z opactwa cystersów wprowadzonych tu w 1179 r. z burgundzkiego opactwa Morimond. Dziś można tu podziwiać późnoromański kościół klasztorny, zbudowany na planie krzyża tacińskiego. W krużgankach znajduje się krypta grobowa majora Jana Piwnika „Ponurego” – legendarnego dowódcy Świętokrzyskich Zgrupowań AK. Zespół Opactwa Cystersów w Wąchocku jest jednym z najważniejszych obiektów europejskich szlaków kulturowych: Szlaku Cysterskiego i Romańskiego.

Cistercian Abbey in Wąchock

Wąchock, a small town near Starachowice, is famous not only for jokes, but mainly for the abbey of Cistercian monks who were brought here from the Morimond abbey in Burgundy in 1179. A late-Romanesque church built on the Latin cross pattern of two-coloured stone blocks has survived till today. The legendary commander of the Świętokrzyskie Home Army Groups, Major Jan Piwnik alias Ponury, is buried in the crypt located in the monastery cloisters. The Cistercian Abbey Complex in Wąchock is one of the major sites of two European cultural trails: the Cistercian Trail and the Romanesque Trail.

Opactwo Cysterskie w Wąchocku /
Cistercian Abbey in Wąchock
ul. Kościelna 14, 27-215 Wąchock
tel. +48 41 275 02 00, www.wachock.cystersi.pl

Zabytkowy Zakład Hutniczy w Maleńcu

W Maleńcu, położonym 24 km na zachód od Końskich, nad rzeką Czarną, zlokalizowany jest zabytkowy zespół walcowni i gwoździarni, posiadający już ponad 200-letnią historię. Latem 1787 roku odwiedził go sam król Stanisław August Poniatowski. Dziś warto tu zobaczyć między innymi halę walcowni, gwoździarnię i szpadlarnię z 1839 roku oraz unikalne maszyny i koła wodne. Co roku w lipcu podczas festiwalu technologiczno-turystycznego Kuźnice Koneckie można zobaczyć wprowadzane w ruch zabytkowe maszyny i urządzenia.

Old Metallurgical Plant in Maleniec

In Maleniec, a village situated 24 km west of Końskie on the Czarna river, an over 200-year-old historic complex comprising a rolling mill and a nail making workshop is located. In the summer of 1787, it was visited by King Stanisław August Poniatowski. Today rolling mill, nail press and spade manufacturing workshops from 1839, as well as unique machines and water wheels are worth seeing here. All historic machines and facilities can be seen in operation in July during the annual festival of technology and tourism known as the Koneckie Foundries.

Zabytkowy Zakład Hutniczy / Museum of the Old Polish Industrial Centre in Sielpia
Maleniec 54, 26-242 Ruda Maleniecka
tel. +48 41 373 11 42, www.maleniec.pl

Muzeum Zagłębia Staropolskiego w Sielpi

Sielpia to miejscowość wypoczynkowa w regionie świętokrzyskim, położona nad rzeką Czarną Konecką i spiętrzoną na niej 60-hektarowym zalewem. W XIX wieku działał tu jeden z największych zakładów przemysłowych Zagłębia Staropolskiego. 10 marca 1934 roku zakład ów uznany został za zabytek sztuki inżynierskiej, co czyniło go pierwszym w Polsce prawnie chronionym zabytkiem techniki. Obecnie w dawnych budynkach walcowni i pudlingarni (zakładu przerabianego surowca na żelazo kowalne) mieści się Muzeum Zagłębia Staropolskiego. Do jego najcenniejszych eksponatów należy olbrzymie, metalowe koło napędowe o średnicy 8 metrów oraz unikatowe tokarki, strugarki, prasy czy też 150-letnie obrabiarki.

Museum of the Old Polish Industrial Centre in Sielpia

Sielpia is a rest and recreation spot in the Świętokrzyski Region located on the Czarna Konecka river and close to the nearby artificial lake of 60 ha. However, in the 19th century Sielpia was known as the site of the major establishments of the Old Polish Industrial Centre. On 10th March 1934, this establishment was recognised as a historical monument of engineering and became Poland's first monument of technology protected by law. Today the former buildings of the rolling mill and puddling plants contain the Museum of the Old Polish Industrial Centre. Its most valuable exhibits include a huge metal driving wheel (8 m in diameter) and unique lathes, planers, presses, and 150-year-old machine tools.

Muzeum Zagłębia Staropolskiego /
Museum of the Old Polish Industrial Centre
ul. Słoneczna 19, Sielpia, 26-200 Końskie
tel. +48 690 900 873

str. 7 / page 7

Centrum rozrywki MK Bowling w Kielcach
MK Bowling Entertainment Centre in Kielce

str. 10 / page 10

Orient Day SPA w Kielcach
Orient Day SPA in Kielce

str. 11 / page 11

Targi Kielce
Kielce Trade Fairs

str. 14 / page 14

Muzeum Mineralów i Skamieniałości w Świętej Katarzynie
Museum of Minerals and Fossils in Święta Katarzyna

str. 15 / page 15

Osada Średniowieczna w Hucie Szklanej
Medieval Settlement in Huta Szklana

str. 17 / page 17

Kompleks Świętokrzyska Polana w Chrustach
Świętokrzyska Polana Complex in Chrusty

str. 19 / page 19

Regionalne Centrum Naukowo-Technologiczne w Podzamczu
Regional Science and Technology Centre in Podzamcze

str. 25 / page 25

Sandomierz - zwiedzaj z przewodnikiem PTTK!
Sandomierz - see the city with a PTTK guide!

str. 27 / page 27

Zamek Krzyżtopór w Ujeździe
Krzyżtopór Castle in Ujazy

str. 29 / page 29

Żywe Muzeum Porcelany w Ćmielowie
Living Museum of Porcelain in Ćmielów

str. 30 / page 30

Neolityczne kopalnie krzemienia pasiastego w Krzemionkach
Neolithic striped flint mines in Krzemionki

str. 31 / page 31

Bałtowski Kompleks Turystyczny
Bałtów Tourist Complex

str. 33 / page 33

Zespół Pałacowy w Kurozwękach
Palace Complex in Kurozwęki

str. 34 / page 34

Pustelnia Złotego Lasu w Rytwianach
Golden Forest Hermitage in Rytwiany

str. 40 / page 40

Baseny Mineralne w Solcu-Zdroju
Mineral Pools in Solec-Zdrój

str. 41 / page 41

Europejskie Centrum Bajki w Pacanowie
European Fairy Tale Centre in Pacanów

str. 43 / page 43

Dworek Mikołaja Reja w Nagłowicach
Mikołaj Rej's Manor-House in Nagłowice

str. 45 / page 45

Muzeum im. Orła Białego w Skarżysku-Kamiennej
White Eagle Museum in Skarżysko-Kamienna

Wydawca / Published by:

Regionalna Organizacja Turystyczna Województwa Świętokrzyskiego
The Regional Tourism Organization of Świętokrzyskie Region
ul. Ściegiennego 2/32, 25-033 Kielce
tel: +48 41 361 80 57, www.rot.swietokrzyskie.travel

Tekst / Text by:

Regionalna Organizacja Turystyczna Województwa Świętokrzyskiego
oraz opracowania własne podmiotów zamieszczonych w katalogu
The Regional Tourism Organization of Świętokrzyskie Region
and the individual subjects featured in the catalogue

Korekta stylistyczna / Stylistic editing:

Marzena Smoręda

Fotografie / Photographs:

A. Borys, A. M. Bielecka, G. Chorążek, A. Drzewiecka, Sz. Paulak, K. Pęczalski, A. Śmiałek, A. Góra
Klazińska, A. Benicewicz, Miazga, D. Łukasik, A. Mazurek, I. Kapusta, L. Podeszwa, Regionalna
Organizacja Turystyczna Województwa Świętokrzyskiego oraz członkowie organizacji i podmioty
zmieszczone w katalogu

The Regional Tourism Organization of Świętokrzyskie Region and members
of the organization and individual subjects featured in the catalogue

Tłumaczenia / Translations:

Translation Street www.translationstreet.pl

Skład i opracowanie / Composition and design:

Grafikownia Kielce, ul. Warszawska 191B, 25-501 Kielce
tel. +48 515 062 077, e-mail: grafikownia_kielce@wp.pl